

5 • 2022
39. VUOSIK.

Mehiläinen

Vierailulla
KATTOTARHALLA

HYÖNTEISPÖLYTYKSEN
arvosta uusi selvitys

Ilmoitukset:	€
Takasivu	1608,00
Koko sivu	1360,00
1/2 sivua	779,00
1/4 sivua	435,00
1/8 sivua	250,00
1/16 sivua	131,00
1/32 sivua	66,00

Ilmoituksen muokkaus +10 %

Rivi-ilmoitus 66,00 € 5 riviä (225 merkkiä). Sen jälkeen 4 € / rivi (45 merkkiä). Paikallisyhdistysten kokous- ja koulutusilmoitukset ilmaisia.

Ilmoitushinnoista alennus 25 % jäsenille ja kanta-asiakkaille!

Taitto
Tarja Ollikka, puh. 040 506 3208
tarja.ollikka@hunaja.netJäsensivut:
hunaja.net/liitto/kirjaudu
jäsensivulle

Mehiläinen

5 • 2022

- 147** Kuinka valitset tarhapaikan?
- 148** Elokuun hellejaksot siirtävät varroantorjuntaa ja vaarantavat siten mehiläisten talvehtimista
- 151** Ahvenanmaa edelleen varroavapaa Brändön kuntaa lukuun ottamatta
- 151** Varroa mahdollisesti pysyvä uhka Australiassa
- 152** Syksyn markkinoilla kerrotaan tuotteiden tarinat
- 154** Parvipuhelin osoittautui toimivaksi ratkaisuksi
- 155** SML huolissaan karhunkaatolupiin kohdistuneista valituksista
- 156** Tutustumassa kaupunkitarhauksen viherkatolla ja saariluonnossa
- 158** Vuoden 2022 hunajakessa vaakapesätietojen perusteella
- 159** Hyvää Suomesta -merkin lupakysely tulossa
- 160** Seikkailu Prahassa
- 160** Vierailulla mehiläistutkimuskeskuksessa Dolissa
- 162** Sadonkorjuuseminaarin ohjelma
- 163** Hunaja tuo Hyvinkäälle
- 164** Hyönteispölytyksen taloudellisesta merkityksestä uusi arvio
- 166** Veikko Riikonen valittiin vuoden pohjoiskarjalaiseksi mehiläishoitajaksi
- 167** Nurmikot, mehiläiset ja mehiläishoitajat
- 168** Kaupunkipuista apua pölyttäjien ravintopulmiin?
- 170** Mehiläiskalenterin luoja
- 172** Villi pölyttäjä: Parvikirvari – syksyn viimeisiä pölyttäjiä
- 173** Hunajahulinat saivat väen liikkeelle Akaassa
- 173** Mitä teet, kun karhu on käynyt tarhalla
- 174** Lyhyesti-palsta
- 175** Camillas hörna
- 175** Kiinnostaisiko toiminta liiton luottamus-tehtävissä?
- 176** Hunajakilpailun ohjeet

Seuraavaan lehteen tulevat tekstimateriaalit ja ilmoitukset viimeistään 14.11.2022. Lehti ilmestyy viikolla 50.

Painopaikka: PunaMusta, Tampere 2022

Kansikuva: Virpi Aaltonen
Takakannen kuva: Tarja Ollikka

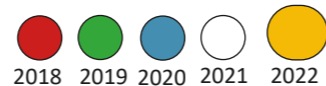
Virpi Aaltonen

SML:n sidosryhmäretkellä vierailtiin Aapo Reuterin kattotarhalla Helsingin Kalasatamassa ja tutustuttiin mehiläistarhaukseen Suomenlinnassa. Retkestä voi lukea sivuilta 156–157.

Tarja Ollikka

Hyönteispölytyksen keskimääräinen arvo maataloudelle on uuden selvityksen mukaan noin 50 miljoonaa euroa vuosittain. Lisää tutkimuksesta sivuilla 164–166.

Virpi Aaltonen

*Martti Röyskö on seurannut mehiläisten elämää jo yli 50 vuotta. Hoitomuistiinpanoista syntyneestä mehiläiskalenterista kerrotaan sivuilla 170–171.***Emon merkitsemisvärit**

2018 2019 2020 2021 2022

Kuinka valitset tarhapaikan?

Kuinka tarkkaan mietit, mihin tarhapaikkasi sijoitat? Tarhapaikan sijainti vaikuttaa erityisesti mehiläisesi satoalueeseen ja talveutukseen, jotta niillä on runsaasti ravintoa keväästä loppukesään ja ne ovat suojassa tuulen viimoilta ja tuholaisilta. Luomussa tarhapaikan valinta on erityisen tärkeää, jotta se täyttää luomuvaatimukset. Tarhapaikalla on kuitenkin merkitystä myös muille ympäristössä toimiville.

Tarhan sijainti ratkaisee, mihin mehiläisesi pääsevät lentämään. Ole huolellinen, kun mietit tarhapaikkaa viljelysten läheisyyteen. Huomioi, että viljelijän tarvitsee satonsa turvaamiseksi käyttää kenties kasvinsuojeluaineita tuholaisien torjuntaan. Mieti siis, löytyisikö tarhapaikka siinä tapauksessa syrjemmältä. Kysy myös lupa tarhapaikalle, jos paikka ei ole omalla maalla. Jos sijoitat pesät viljelysten läheisyyteen, muista ilmoittaa mehiläisten lentoalueelle sijoittuvien viljelysten omistajille tarhan sijainti ja pyydä ilmoittamaan, jos he joutuvat käyttävät mehiläisille haitallisia torjunta-aineita. Jos tunnet alueellasi kasvinsuojeluruiskutuksia suorittavia urakoitsijoita, voisit vinkata myös heille tarhapaikkasi sijainnin. Tiedottaminen puolin ja toisin takaa hyvän yhteistyön!

Tarhapaikkasi sijainnilla on lisäksi erityisen tärkeä merkitys muille tarhaajille ja ympäristössä asuville. Kun mietit uutta tarhapaikkaa, selvitä onko muilla tarhaajilla pesiä mahdollisen uuden tarhapaikan lentoalueella. Ryöstöt puolin ja toisin saattavat olla mahdollisia. Mitä ryöstöt sitten voivat aiheuttaa? Ryöstön seurauksena saatat saada terveiksi todettuihin ja hyvin hoidettuihin pesiisi joko EKM:n tai punkkeja. Pesäsi voidaan myös ryöstää puhtaaksi ja tappa. Siksi uusien tarhaajien kannattaa selvittää ympäristön muut tarhaajat ja kysyä, onko heillä tarhoja sen paikan lentoalueella, mihin tarhansa haluaa sijoittaa. Vanhemmat tarhaajat voisivat puolestaan ilmoittaa myös uusille tarhaajille tarhojensa sijainnit, niin erilaisilta konflikteilta välttyttäisiin.

Jos asut taajamassa tai asutusalueella ja hoidat linkoukset ja hunajan pakkaamisen asuinpaikassasi, muista, että hoidat mehiläisesi ja varsinkin hunajakaluston käsittelyn siten, etteivät mehiläiset aiheuta häiriötä. Huolehdi yhdessä siitä, että meidän ja mehiläisten hyvä imago säilyy omien tekojemme kautta!

Kouluttajat, huomatkaa, että te olette erityisen tärkeässä asemassa tarhapaikkojen valinnasta tiedottamisessa. Ja me tarhaajat: huolehtikaamme tarhapaikkojen rekisteröinnistä, jotta vältymme tarhojen sijoitteluilta liian lähelle toisiaan ja samalla turvaamme mehiläistemme hyvinvointia.

Nautitaan kesän hunaja-antimista ja tavataan Sadonkorjuuseminaarissa!

Arja Korhonen,
johtokunnan jäsen, Varpaisjärvi

Elokuun hellejaksot siirtävät varroantorjuntaa ja vaarantavat siten mehiläisten talvehtimista

Toistuvat elokuiset hellejaksot haastavat varroantorjuntaa. Siksi on yhä tärkeämpää pitää punkkimäärä satokauden aikana mahdollisimman alhaisena hoitoteknisin keinoin. Torjunta-aineita ei saa käyttää satokaudella.

Ilmaston lämpeneminen puhutti Apimondia-kongressissa Istanbulissa. Keski- ja Etelä-Euroopassa se näkyy esimerkiksi pidentyvinä kuivina jaksoina ja meillä Suomessa yleistyneinä hellejaksoina elokuussa. Tänäkin vuonna elokuun hellejakso siirsi varroantorjunnan ja ruokinnan aloitusta aivan elokuun loppuun. Osa tarhaajista aloitti torjunnat niinkin myöhään kuin syyskuussa. Tämä on suuri riski talvehtimiselle, sillä elokuussa punkkimäärä on pesässä suurimmillaan. Jos jokaisella kehittyvällä talvimehiläisellä on punkki kiusanaan, yhteiskunta voi olla menehtynyt jo marras-joulukuun vaihteessa, vaikka se olisi ollut tarhan vahvin yhteiskunta. Itse asiassa juuri vahvin yhteiskunta onkin suurimassa vaarassa, koska siinä on ollut eniten sikiöintiä kesän aikana ja samalla punkki on päässyt lisääntymään parhaiten.

Kesäkaudella vain hoitoteknistä punkintorjuntaa

Pesään ei saa missään tapauksessa laittaa mitään aineita satoaikaan – ei torjunta-aineita eikä mitään muitakaan niin sanottuja terveystuotteita. Kaikesta lisäystä voi jäädä hunajaan jäämiä, mistä seuraa erittäin suuri riski, että hunajan maine turmeltu. Vain hoitotekniset toimenpiteet, kuten peitettyjen kuhnuritoukkien poisto ja sikiökatkos, ovat sallittuja varroantorjuntamenetelmiä satokaudella.

Olen erittäin huolissani puheista, että punkkia olisi torjuttu kesäaikaan eli silloin, kun pesään kertyy satoa. Tymolia ei missään tapauksessa

Myöhäissyksyn oksaalihappotorjunta varmistaa kevätkehityksen. Tänä syksynä, kun punkkimäärät ovat elokuussa mahdollisesti kasvaneet luvattoman suuriksi, on erityisen tärkeää tehdä sikiötömille yhteiskunnille oksaalihappokäsittely marras-joulukuun vaihteessa.

Annostele oksaalihappo oikein: liuosta tiputetaan 4 ml jokaista täysin miehitettyä kakkuväliä kohti suoraan mehiläisten päälle. Älä tiputa liuosta kakkukehille. Oksaalihappoliuoksen on oltava tuoretta, korkeintaan kuukauden vanhaa. Jos liuos on kellertävää, se on pilaantunut. OH-höyrytys tehdään laitevalmistajan ohjeiden mukaan. Höyrytystä tehtäessä tulee käyttää hengityssuojainta.

Kuvat: Maritta Martikkala ja Tarja Ollikka

OH-käsittelyllä putoavien punkkien laskenta on helppoa, kun muurahaiset eivät enää vääristä tulosta. Puhdista varroapohjan laskentalevy tai aseta esimerkiksi paperi verkkopohjan alle ennen OH-käsittelyä. Laske pudonneet punkit noin viikon kuluttua. Jos punkkeja yli 200 kappaletta, harkitse kevättorjuntaa.

saa käyttää kevättorjuntaan eikä muurahaishappoakaan liian lähellä satoaikaan. Myöskään Hive Clean -nimistä, valmistajan mainosten mukaan vaarantonta, mehiläisten hyvinvointia edistävää ainetta ei missään oloissa käytetä satoaikaan. Sama tuote on rekisteröity eri nimellä varroantorjunta-aineeksi.

Varroan torjunta tehdään pääsääntöisesti kahdessa vaiheessa. Ensimmäinen tärkeä torjunta aloitetaan sadonkorjuun jälkeen heti ensimmäisen ruoka-annoksen antamista seuraavana iltana. Pesät käsitellään ensimmäisessä vaiheessa tymolilla tai muurahaispölyllä ja toisessa vaiheessa marras-joulukuussa oksaalihapolla. Jos punkkeja on erittäin paljon, voi tehdä lisäksi ylimääräisen oksaalihappokäsittelyn esimerkiksi lokakuulla. Kevättorjunta voi olla tarpeen, jos punkkeja putoaa myöhäissyksyn oksaalihappokäsittelyssä yli 200. Tällöin kevättorjunta on kuitenkin tehtävä heti puhdistuslennon jälkeen tai muurahaishapolla pistekäsittelynä mahdollisimman aikaisin toukokuussa hyvissä ajoin ennen satoaikaan.

Peitetyn hunajan kosteuden ovat mehiläiset päättäneet, eikä siihen voi juurikaan jälkikäteen vaikuttaa. Peittämättömän hunajan on sen sijaan korjattaessa oltava ehdottomasti kuivaa. Peittämättömät alueet kakuilla voivat vaarantaa koko hunajaerän laadun.

OKSAALIHAPPOLIUKSEN VALMISTAMINEN

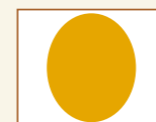
Liutetaan 7,5 g oksaalihappoa 1 dl:aan lämmintä vettä, ja liuokseen liuotetaan vielä 100 g sokeria. Annos riittää 3–5 pesälle. Säilytä valmis liuos kylmässä, käytä huoneenlämpöisenä. Kellertävä tai kellastunut liuos ei ole käyttökelpoista. Älä käytä ylivuotista liuosta.

Annostele oikein pesille

Oksaalihappoa laitetaan pesään mehiläismäärän mukaan. Tiputtele oksaalihappo esimerkiksi muoviruiskulla mehiläisten päälle kakkuväleihin, 4 ml / täysin miehitetty Langstroth-laatikon kakkuväli. Puoliksi mehiläisten täyttämään Langstroth-pesään 20 ml, täpötäyteen 40 ml. Erittäin vahvaan kaksiosastoiseen pesään voi laittaa maksimimäärän, 50 ml.

Kaksiosastoiseen Farrar-pesiin käytetään samaa annostusta kuin Langstroth-pesiin. Sisällä talveutettaviin yksiosastoiseen Farrar-pesiin annetaan vain 3 ml / täysin miehitetty kakkuväli.

Oksaalihapon annostelu pesille

Puoliksi täynnä 20 ml

Melko täynnä 30 ml

Aivan täynnä 40 ml

Kosteus voi muuttaa hunajan taloushunajaksi

Hunajan kosteudesta on tänä syksynä keskusteltu eri foorumeilla. Kosteaa hunajaa ja erityisesti peitetyn hunajan kummallisen korkea kosteusprosentti on ollut yleinen haaste. Hunaja on erinomainen elintarvike hyvän säilyvyytensä ansiosta. Säilyvyys taas perustuu alhaiseen vesipitoisuuteen ja muihin mikrobien kasvua estäviin ominaisuuksiin, kuten happamuuteen ja glukoosioksideasientsyymiin aktiivisuuteen. Hunajassa olevien hiivatiöiden määrä vaikuttaa yhdessä kosteuden ja lämpötilan kanssa käymisherkyyteen. Käynyt hunaja puolestaan ei ole elintarvike, vaan se on myytävä taloushunajana elintarvikkeiden raaka-aineeksi.

Veisitkö hunajaa pakkaamoon?

Hunajantuottajan on valittava oma tapansa hunajan käsittelyyn ja markkinoitiin. Jokaisen ei tarvitse itse purkittaa hunajaansa ja myydä sitä. Pienempikin tarhaaja voi lingota hunajan ja myydä sen pakkaamoon. Itse pakatun ja myydyn hunajan kilohinta on korkeampi kuin pakkaamon maksama, mutta toisaalta pakkaajalle myydessä työtä ja stressiä on vähemmän. Myyntityö pitää opetella, ja toisille se sopii paremmin kuin toisille.

Pakkaamoon ei voi myydä mitään vuosikerta- tai ongelmahunajaa kuten ei omille asiakkaillekaan. Laatuun pitää kiinnittää aina huomiota. Hunajan laadusta oltiin 1990-luvulla huolissaan, ja silloin tehtiin paljon töitä sen parantamiseksi. Työ tuottikin tuloa. Alla on kertaus niistä asioista, jotka voivat heikentää hunajan laatua.

KOSTEUS. Turvallinen hunajan kosteusprosentti on selvästi alle 18.

HMF ELI HYDROKSIMETYLLIFURFURAALI. Hunajassa syntyy hydroksimetyyllifurfuraalia ajan ja lämpötilan vaikutuksesta. Tuoreessa hunajassa arvo on nolla, ja hunaja-asetuksen mukainen HMF:n enimmäisarvo on 40 mg/kg. SML:n Hyvän käytännön ohjeiden suositus on hunaja-asetusta huomattavasti tiukempi: alle 15 mg/kg.

Mitä korkeampi hunajan lämpötila on, sitä lyhyemmässä ajassa HMF nousee liian korkeaksi. 1990-luvulla käytettiin hunajalle selkeytysaltaita, joissa vastukset kuumensivat hunajaa pitkän ajan. Tuloksena saattoi olla liian korkea HMF-pitoisuus. Toisen vaaran paikka oli kiteytyneeseen hunajaan upotettu sulatusvastus. Vastuksen vieressä oleva hunaja kuumentui helposti luvattoman kuumaksi, ja siihen kohtaan syntyi nopeasti korkea HMF-pitoisuus. Lyhytkin kuumennus erittäin korkeaan lämpötilaan voi ylittäen nostaa HMF:n liian korkeaksi. Markkinoille on myös tullut laite, jolla poistetaan kuorimavaha sulattamalla vaha kakun pinnalta. Tämäkin voi nostaa pintavahan ja sen alla olevan hunajan lämpötilan vaarallisen korkeaksi. Kaikki hunajankäsittelyn vaiheet on mietittävä niin, että hunaja on mahdollisimman lyhyen aikaa

MITEN TARHAAJA VOI VAIKUTTAA HUNAJAN KOSTEUTEEN JA SITEN LAATUUN?

- Ota pesästä pois vain täysin kypsää hunajaa.
 - Kakuista vähintään 2/3 tulee olla peitetty.
- Varmista, että kakulla oleva pieni peittämätön ala ei ole tuoretta hunajaa!
 - Korjaa hunaja, kun sato on loppunut.
 - Jos jostain tulee vielä satoa, korjaa hunaja sadepäivän jälkeen, kun mehiläiset eivät ole pystyneet keräämään lisää mettä.
 - Testaa ennen korjuuta, roiskuuko hunaja, tai laita pisara hunajaa kynnelle ja kokeile, leviääkö se.
 - Mittaa hunaja kosteusmittarilla.
 - Jätä tuoretta mettä sisältävät kakut pesään tai linkoa ja pakasta hunaja omaan käyttöön.
- Säilytä kakut kuivassa hajuttomassa tilassa ennen linkousta.
- Pidä linkoomotilan kosteus alhaisena.
 - Kosteus haihtuu hunajasta, kun ilman suhteellinen kosteus on alle 60 prosenttia.
- Jos kakuilta mitattu kosteus on yli 18 prosenttia, pidä kakkuja ilmastavasti kuivassa, hajuttomassa tilassa. Tarvittaessa voit käyttää ilmastokosteuden poistajaa.
 - Sopiva aika on 1–2 vuorokautta, noin +25:ssä, maksimissaan +30 asteessa. Pitkä aika liian korkeassa lämpötilassa nostaa HMF-arvoa.
 - Peittämättömästä hunajasta poistuu kosteutta helposti 1–2 prosenttia.
 - Jos kierrätät ilmaa puhaltimella, huolehdi tilan siisteydestä, jotta hunajaan ei joudu hiivaitioita tai muita epäpuhtauksia.

Hunajan pinnalla on kiteytynyt vaahokerros, ja roskien poisto on jäänyt tekemättä.

kosketuksissa laitteisiin, joiden lämpötila on korkea. Muutama minuutti voi pilata koko hunajaerän!

ENTSYYMIAKTIIVISUUS. HMF nousee lämpötilan vaikutuksesta, mutta entsyymiaktiivisuudelle käy päinvastoin. Tuoreessa hunajassa entsyymien aktiivisuus on korkeimmillaan, mutta aika ja lämpötila tuhoavat sitä. Entsyymit ovat proteiineja, joten yli 40 asteessa niiden aktiivisuus häviää. Myös aika vähentää aktiivisuutta. Muutama minuutti korkeassa lämpötilassa tuhoaa entsyymiaktiivisuutta tehokkaasti.

ROSKAT. Hunajan huolellinen siivöinti ja selkeyttäminen tuottavat puhdasta, kaunista hunajaa. Lingotun hunajan annetaan seistä yön yli astiassa ja roskat ja ilmakuplat poistetaan esimerkiksi voipaperin avulla. Voipaperi taputellaan hunajan pintaan ja nostetaan ilmakuplat ja pienet vahamurut sen avulla pois. Huomaathan, että savuttimesta tulleet nokihiukkaset eivät nouse pintaan ja siksi savun käyttöä kannattaa välttää, kun pesässä on peittämätöntä hunajaa.

Ahvenanmaa edelleen varroavapaa Brändön kuntaa lukuun ottamatta

Brändön kunnasta Ahvenanmaalta löytyi viime vuonna varroapunkkia. Tuolloin kaikki kunnassa sijainneet mehiläispesät hävitettiin. Tänä kesänä varroaa ei ole Ahvenanmaalta enää löytynyt. On kaikkien tarhaajien vastuulla, ettei uutta tartuntaa enää tule.

Ahvenanmaan varroavapaus vaarantui vuosi sitten, kun Ävan ja Jurmon mehiläistarhoilta löytyi varroapunkkia. Koko Brändön kunnan alueen mehiläistarhat, niin rekisteröidyt kuin rekisteröimättömät, käytiin läpi ja kaikista haettiin varroanäytteet. Punkillisia yhteiskuntia ei kuitenkaan löytynyt lisää. Brändön kunnan mehiläisyhteiskunnat hävitettiin ja tehtiin suunnitelma jatkotoimia varten. Samalla EU kavensi Ahvenanmaan varroatonta aluetta niin, että nyt se on Ahvenanmaa Brändön kuntaa lukuun ottamatta.

Ahvenanmaan maakuntahallitus vastaa siitä, että varroanäytteitä otetaan vuosittain kaikilta riskialueiden tarhoilta ja 10 prosentilta riskialueiden ulkopuolella sijaitsevista tarhoista. Tänä vuonna varroanäytteitä kerättiin ennätysmäärä, mutta yhtään punkkia ei löytynyt.

Ahvenanmaan mehiläistarhaajat

ovat huolissaan mahdollisesta uudesta varroasaastunnasta. Varroattomat mehiläiset ovat maailmassa suuri harvinaisuus, josta kannattaa pitää hyvää huolta. Kun varroa kerran on pesiin tullut, sitä ei pysty enää poistamaan niin tehokkaasti, etteikö joku punkki aina jäisi. Australia on hyvin pitkään säilynyt varroavapaana, mutta tänä kesänä sieltäkin on löytynyt punkkia.

Emon ostaminen mantereelta voi tuntua viattomalta hoitotoimelta, ja itse emossa harvoin onkaan punkkeja. Sen sijaan suurin riski emonhankinnassa ovat seuramehiläiset, joita tarhaaja ei useinkaan raaski tappaa. Yksikin punkkia kantava mehiläinen riittää tuhoamaan varroavapauden.

Punkillinen mehiläinen voi myös joutua autoon mantereen puolella ja löytää sitten pesän Ahvenanmaalta. Varroan leviäminen paljastuu vasta muutaman vuoden päästä, kun punkki on ehtinyt lisääntyä yhteiskunnas-

Miten varroan leviäminen Ahvenanmaalle vältetään?

- Älä vie mehiläisiä Ahvenanmaalle.
- Älä vie emoja Ahvenanmaalle.
- Tarkasta autosi huolellisesti ennen Ahvenanmaalla vierailua.

Yksikin punkkia kantava mehiläinen voi aiheuttaa katastrofin, joka paljastuu vasta muutaman vuoden kuluessa.

Hyvin pieni punkkimäärä ei näy laboratoriotestissä. Testit näyttävät punkit vasta, kun niitä on paljon, ja tällöin ne ovat usein jo levinneet ympäristön tarhoihin.

Maritta Martikkala,
teksti ja kuva

Varroa mahdollisesti pysyvä uhka Australiassa

Australia on taistellut pitkään varroan leviämistä vastaan ja onnistunut tuhoamaan maahan erilaisten kuljetusten mukana saapuneet punkilliset mehiläiset ja parvet. Jatkuva seuranta pyydyspesien avulla paljasti jälleen kesäkuussa *Varroa destructorin* eli länsimaisen mehiläisen varroan Newcastle'n sataman läheisyydestä.

Varroaa on löydetty nyt useista paikoista Newcastle'n ympäristöstä ja kahdesta muusta paikasta Uuden Etelä-Walesin maakunnassa. Näille alueille on asetettu rajoitusvyöhykkeet ja siirtokiellot ja yhteensä yli 4 000 mehiläisyhteiskuntaa on tuhottu. Kaikkia tarhaajia koko Australiassa kehoitetaan tarkastamaan yhteiskuntansa varroan varalta ja ilmoittamaan epäilyistä välittömästi numeroon, jossa valvotaan eksoottisten kasvien ja tuholaisien leviämistä (Exotic Plant Pest Hotline).

Varroaa on löytynyt Australiasta aiemminkin. Esimer-

kiksi vuonna 2018 Viktoriiaan saapunut rahtialus ilmoitti laivassa olleesta mehiläisparvesta, josta löytyi varroaa ja joka tuhottiin. *Varroa jacobsonia* eli Aasian mehiläisen varroapunkkia on löytynyt Townsvillestä vuosina 2016, 2019 ja 2020. Varroan saastuttamat mehiläiset on tuhottu, ja vuonna 2021 ilmoitettiin, että *V. jacobsoni* on hävitetty maasta.

Varroapunkin pelätään aiheuttavan valtavat vahingot esimerkiksi mantelin, macadamiapähkinän ja pensasmustikan viljelijöille, koska pölytyspalvelu estyy siirtokieltojen takia. Varroan vakiintuminen saattaisi aiheuttaa vuosittain jopa 70 miljoonan Australian dollarin vahingot.

Australian varroatilanteesta kerrotaan esimerkiksi Australian valtion nettisivuilla: outbreak.gov.au/current-responses-to-outbreaks/varroa-mite

Maritta Martikkala

Syksyn markkinoilla kerrotaan tuotteiden tarinat

Värimaailma, maisema ja aistikas asettelu tukevat minun suoramyyntiäni toritapahtumissa. Suomalaisuutta ja hunajien kotimaista alkuperää korostetaan sanoin ja elein. Tässä pöytä odottaa ostajia kalamarkkinoiden aamuna Kokkolassa.

Syksy on suoramyyntiä harjoittavalle tarhaajalle villiä markkina-aikaa. Hommassa on vaivansa mutta myös ilonsa. Lapista korjatut huippulaatuiset hunajat täydentävät valikoimaa tänäkin syksynä.

Näin syksyllä astun taas oikeisiin totuksiin mehiläismaailmani kanssa. On aika vaihtaa tavaraa rahaksi. Rovaniemen kansainvälisiltä markkinoilta palattua on käyty reilu kuu-kausi markkinarallia ja todettu ajan nopea muutoskehitys: tapahtumiin tullaan syömään, juomaan, seurustelemaan ja kokemaan elämyksiä. Asiakasrakenne nuorentuu ja muuttuu. Aika harvat tulevat etsimään pelkkää ostettavaa. Ulkoillaan ja ollaan yhdessä.

Nykyaikana kaikki ostetaan netistä ja maksetaan korteilla, rahat otetaan seinästä ja valot töpselistä. Tässä ajassakin myyntitapahtumat ovat silti elämyksiä. Kaupan hylly ei anna tuotteelle kasvoja eikä kerro tarinoita. Elävä elämä ja ystävät silmien edessä antavat suoramyyntitoiminnalleni evästä, jota kolmio soffa, vessa ja jääkaappi ei ikinä voita. Hyville tuotteille löytyy myös ostajia, ja myyjä saa

paperirahaa taskuun tänä päivänäkin – ja nuorentaakin se miestä. Monille perustelen puuhailuani: elämää ei voi pidentää, mutta sitä voi leventää.

Hunajavuosi tuli sittenkin

Hunajaa tuli tänä vuonna Keski-Pohjanmaalla mukavasti, joten se on taas siedätyshoitoa hyvin säilyvän tuotteen kanssa. Yksinyrittäjä ja ihan harrastajakin sukkuloi monen vaihtoehdon välissä: pyrkiäkö kauppojen hyllyille vai alkutuottajana tukkumyyjäksi vai erikoistuako suoramyyntiin, markkinointiin ja tuotekehitykseen. Hyvänä satovuotena tarvitaan PTS eli pitkän tähtäimen suunnitelma.

Ei kannata luulla, että tukkumyyjät kovin innokkaasti haluavat ylimääräistä hunajaa kaupattavakseen – siis varastoitavakseen omaan laskuunsa. Polkumyyntiä nähtäneen taas runsaasti, vaikka tuotteemme hinta ei millään saisi laskea. Mestarina voin

itse tunnustaa alkusyksyn elämänpituisen köyhyyden. Tarvikkeet, koneet, purkit, etiketit ja ruokintasokerit on ostettu ja maksupäivien neuvottelut aloitettu. Sama on varmasti totuus harrastajillakin.

Mutta kun syyskuun markkinarumba ohitetaan ja tilille tulee vielä mitätön talveutustukirahakin, silloin helpottaa vähän, lohdutan. Ymmärrän jotenkin meidän kaikkien kipukynnykset ja alan markkinahäiriöt polkumynteineen. Hunajavuosikin on ilmoista kiinni, eikö?

Hunajien Audit ja Mersut talliin Lapista

Ajoin taas pakettiautollani yhteensä yli 3 000 kilometriä Sodankylän–Inarin kesään pienen mehiläiskuorman kanssa. Mukaan otin pääosin juuri tehtyjä emollisia lentoparvia, joissa oli jo kunnan lentoreservit mukana. Sää oli saapuessa +4–5 astetta, sitten vielä värjöteltiin 5 päivää alle +10

asteessa. Sen jälkeen koko Suomi lämpeä. Ihmeekseni tyhjät lentoparvetkin olivat taas selvinneet ihan hyvin. Sain taas myyntitapahtumiin hunajien Mersuja ja Audeja täydentämään sortimenttiani. Taas ne ovat huikeita, pohjoisen hunajat!

Lapin luonto on ihmeellinen

Tein vuosina 2002–2004 mehiläisten siirtohoitokokeilun Pohjois-Lappiin apurahan turvin. Siinä pohdittiin mehiläishoidon edellytyksiä ja mahdollisuuksia luontaiselinkeinoalueella eläville ihmisille. Arvioitavana oli hillasoiden medentuotto, Lapin kylien luonnonkukkien arvo mesikasveina ja silloin vielä jokseenkin tuntematon siirtohoitotekniikka yöttömässä

yössä. Rahtasin Pohjanmaalla talvehtineet ja keväällä keruukykyisiksi kehittyneet pesät Lappiin juhannukseksi satoa keräämään. Tärkein tuloksiin vaikuttava tekijä oli sää: halla, rae-sateet ja pienilmastot pilkkovat suotuisat satoalueet vuosittain hajalleen, jolloin pesien laaja hajauttaminen on tarpeen kesäkuussa.

Heinäkuu tarjoaa pohjoisessa varsin kohtuulliset olot tyydyttävälle sadolle. Melkein kaksinkertainen lentopäivän pituus kompensoi uskomattomasti satokauden lyhyttä tällä subarktisella kasvuyöhykkeellä. Yökaste ei myöskään hidasta aamun medenkeruuta juuri ollenkaan valoisan auringon kesässä.

Arvioin, että mehiläishoito sopii luontevasti luonnonvarojen keräilyperinteeseen ja soveltuu Lapis- maatalouden, porotalouden ja kausiluonteisen matkailuelinkeinon välikausien toiminnaksi. Kausivapaita siistejä luontaisutuotannon tilojakin on melkein joka pihassa käytettäväksi tai vuokrattaviksi esimerkiksi lin-koomotiloiksi. Lappi puhkeaa kiihkeään kukintaan juhannuksena. Sitä luontoihmisten kannattaa hyödyntää, kun ensin on hankittu vähintään hyvä alan peruskoulutus ja kokemus. Siinä voin hyvinkin auttaa.

Kustannusten nousu uhkaa kotimaista tuotantoa

Suomalaisen hunajantuotannon nykyhetkessä totta on ainakin laji-hunajien tuotannon kriisiytyminen ja kustannusten täysi karkaaminen käsistä. Epävarmuus ei anna pohjaa luottaa kansainvälisten tapahtumien toteutumiseen vielä tällä covidin ja Putinin ajassa, joten lajihunajien myyntikanavista ei ole mitään varmuutta. Kaikki kustannusten osatekijät uhkaavat nyt ammattimaista mehiläistaloutta, ja harrastustakin. Tittelinikin turvin olen uskaltanut puhua rajusti kotimaisuuden puolesta, samoin mehiläistuotteiden, vaikei kai niiden terveysvaikutuksista saisi edes kertoa. Kerron nyt kuitenkin. Kansainvälisten ruokamarkkinoiden vilinässä olen äänekäs: ”Täältä saa suomalaista hunajaa! Ulkolaista saa vain kaupasta.”

Jään odottamaan luvattua muutosta ulkolaisten hunajapurkkien kyljessä olevaan alkuperämerkintään ”EU:sta ja EU:n ulkopuolelta”. Hunajan tarkka alkuperä pitää mainita tänä aikana, jolloin etikettivaatimukset Suomessa edellyttävät tuottajan katuosoitetta ja puhelinnumeroa.

Hunajaista elämää!
Hunaja-Aappo

Yhdistyksemme Keski-Pohjanmaan Mehiläishoitajat kokoontuu aina isolla joukolla ainakin kolmesti vuodessa. Kesätapaaminen pidettiin sadonkorjuun kynnyksellä Perhonjoen rannan maisemassa Kaustisella. Tarja Ollikalta kuultiin nyt rautaisannos kasviasiaa päivän päätteeksi.

Kuvat: Juthamane Phanthanam ja Tarja Ollikka

PARVIPUHELIN osoittautui toimivaksi ratkaisuksi

Liitossa kokeiltiin viime kesänä päivystyspuhelinta, johon parven havainneet saattoivat soittaa. Numero löydettiin hyvin, ja pääosin palvelu myös toimi hienosti. Edelleen kehitettynä parvipuhelin voisi olla erinomainen ratkaisu kesän parvipulmiin.

Mehiläisten parveilu aiheuttaa harmeja mehiläishoitajien lisäksi myös sivullisille. Asiaan tottumattomalle parveilu voi olla suorastaan pelottava kokemus. Parven havainneet osaavat aika usein ottaa yhteyttä mehiläishoitajiin, jotta parvet saadaan talteen. Paikallisen mehiläishoitajan löytämisessä auttaa liiton nettisivuilla oleva parven kiinniottajien kartta. Tarhaajien lisäksi yhteydenottoja tulee runsaasti liiton työntekijöille.

Kesäviikot jaettiin kolmelle päivystäjälle

Vähentääkseen toimiston työkuormaa liiton johtokunta päätti alkukesästä perustaa päivystyspuhelimen, johon kaikki parvi-ilmoitukset keskitettiin. Netissä parviasiat koottiin parvet.fi-osoitteeseen. Parvipuhelinta päivystivät vuorotellen kahden viikon jaksoissa liiton varapuheenjohtaja **Hannu Luukinen** sekä mehiläishoidon neuvojat **Maritta Martikkala** ja **Camilla Elf**.

Jokaiseen maakuntaan perustettiin WhatsApp-ryhmät parvien kiinniottajien kartan tietojen pohjalta. Ryhmiä perustettaessa todettiin, että kartan tiedot ovat osittain vanhentuneita tai muuten virheellisiä. Joka maakuntaan saatiin silti perustettua mukavan kokoiset työryhmät.

WhatsApp-ryhmien aktiivisuudessa eroja

Puheluita alkoi tulla heti päivystyksen alettua. Ensin soittajalta yritettiin varmistaa keskustelemalla, että kyseessä on varmasti mehiläisparvi. Tarvittaessa havainnosta pyydettiin kuvia. Muistiin merkittiin ilmoittajan yhteystiedot sekä parven sijaintipaikka. Sitten ilmoitus välitettiin kyseisen maakunnan WhatsApp-ryhmään. Jos ilmoitus tuli maakunnan laitamilta, se jaettiin myös naapurimaakunnan tarhaajille. Ryhmän jäsenet sopivat sitten keskenään, kuka parven noutaa. Toisissa maakunnissa parven hakemisesta sovittiin muutamissa minuuteissa, toisissa taas päivystäjän piti muistutella ilmoituksesta ja jopa soitella paikallisille tarhaajille. Tilastointia varten ryhmissä pyydettiin myös ilmoittamaan, jos oli hakenut muuta kautta ilmoitettuja parvia.

Omenapuut mehiläisten suosikkeja

Jopa noin puolet ilmoituksista koski omenapuussa olevaa parvea. Ehkä syynä on se, että omenapuu on usein kotipihaan näkyvällä paikalla, josta parvi on helposti havaittavissa. Toiseksi yleisin parven paikka oli savupiippu tai muu hormi. Myös seinien tai muiden rakenteiden sisään asettuneista parvista tuli ilmoituksia.

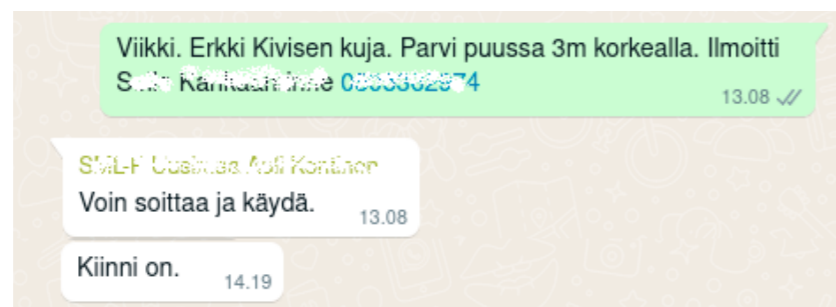
Maritta Martikkala

Yksittäisiä ilmoituksia tuli jos jonkinlaisista paikoista. Ehkä erikoisin oli maassa keskellä pyörätietä ollut parvi, josta ilmoittaja oli ajanut yli, ennen kuin oli edes tajunnut, mitä tapahtui.

Ampiaisia koskevia soittoja tuli jonkin verran varsinkin heinä-elokuun taitteessa. Myös kimalaisista soiteltiin, mutta soittoista selvittiin yleensä kertomalla, että niiden kanssa yhteiselo sujuu yleensä helposti ja ongelma ratkeaa syksyn myötä itsestään. Ilmoittajat olivat joskus hyvinkin kiinnostuneita mehiläisistä ja parven käyttäytymisestä, joten välillä puhelut venähtivät pidemmiksi. Kii-vaimpaan parveilu-aikaan soittoja tuli joka päivä 7–22 välillä keskimäärin tunnin välein. Kaikkiaan parvipuhelimeen tuli noin 180 ilmoitusta. Tieto päivystyspuhelimesta oli välittynyt myös aluehälytyskeskuksiin, sillä ainakin yksi soitto tuli sitä kautta.

Kesän kokemusten perusteella voidaan sanoa, että palvelu toimi melko hyvin ja sen kehittämistä on syytä jatkaa. SML:n työntekijöiden parviin liittyvät tehtävät rahoitetaan mehiläishoito-ohjelmasta.

Hannu Luukinen

Viikki. Erkki Kivisen kuja. Parvi puussa 3m korkealla. Ilmoitti SML:n Karhukartalle 0203302874 13.08 ✓

SML:n Uusimaa, Mäki-Korhonen Voin soittaa ja käydä. 13.08

Kiinni on. 14.19

PARVIPUHELIMEN PLUSSAT JA KEHITYSKOHEET

Hyvää:

- Yleisö löysi palvelun, vaikka sitä ei ehditty erityisesti mainostaa.
- Nopeimmillaan parvet noudettiin alle tunnissa ilmoituksesta.
- Parvisoittojen keskittäminen parvipäivystykseen säästi SML:n työntekijöiden aikaa muihin töihin.

Kehitettävää:

- Varmistetaan, että joka maakunnassa on riittävästi toimintaan sitoutuneita ja kykeneviä tarhaajia.
- Huolehditaan, että jokaiseen ilmoitukseen reagoidaan nopeasti.
- Koulutetaan parvien kiinniottajia ja sovitaan yhtenäisemmät käytännöt parvitapausten hoitamiseen.
- Suunnitellaan, miten vastataan muun muassa ampiasten hävittämiseen liittyviin pyyntöihin.
- Mietitään, miten toimia, jos parven hakijalle tulee hukkareissu tai muita kuluja, joita parven arvo ei korvaa.
- Varmistetaan, milloin vakuutus-turva on voimassa.
- Tiedotetaan palvelusta yleisölle ja aluehälytyskeskuksille, kun parveilukausi taas alkaa.
- Lisätään neuvontaa, jotta voidaan jo etukäteen vähentää ampiasiin, erakkomehiläisiin ja kimalaisiin liittyviä soittoja.
- Ehkäistään parveilua omissa pesisissä ja haetaan vähintään omat parvet.

SML huolissaan karhunkaatolupiin kohdistuneista valituksista

Karhunmetsästyskausi alkoi 20.8. Metsästyksen alkaessa kaikkia myönnettyjä kaatolupia ei kuitenkaan voitu käyttää niistä tehtyjen valitusten takia. SML pelkää karhukannan kasvun seurauksia mehiläistarhaukselle, mikäli kaatoluvat jäävät viivästyksen vuoksi kokonaan käyttämättä.

Luonnonsuojeluliitto Tapiolan piirijärjestöt ovat valittaneet lähes kaikista Suomen riistakeskuksen Pohjois-Karjalaan myöntämistä karhunkaatolupista sekä osasta Kainuun ja Pohjois-Hämeen kaatolupia. Pohjois-Karjalassa valitukset koskevat 92:ta kaatolupaa, kun alueelle on myönnetty 96 lupaa. Yhteensä Tapiolan piirijärjestöt ovat valittaneet 111 lupapäätökses-tä.

Viranomaiset käsittelevät valitukset säädettyssä järjestyksessä, ja vaarana on, että karhunmetsästyskausi ehtii mennä ohi ennen kuin valitukset on käsitelty ja metsästys pääsee jatkumaan. Lupapäätösvalituksilla ja metsästyksen estämisellä tällä tavoin voi olla vakavat seuraukset Suomen tiheimmän karhukannan alueella. Karhujen ihmisarkuus saattaa alkaa vähentyä ja karhun ja ihmisen kohtaamiset yleistyä. Karhukannan kasvu voi johtaa myös mehiläisvahinkojen lisääntymiseen.

SML:n työvaliokunta on maa- ja metsätalousministeriössä vieraillessaan esittänyt huolensa valitusten vaikutuksesta mehiläistarhaukselle. Työvaliokunta myös tiedusteli, voitaisiinko karhunkaatolupien myöntö- ja valitusmenettelyä tarkistaa, jotta valitukset eivät estäisi karhujen kannanhoidollista metsästystä. Vahinkoa aiheuttavat karhut saadaan ainakin osittain poistettua kannanhoidollisen metsästyksen yhteydessä. Tämä yhteistyö metsästäjien kanssa on toiminut monin paikoin erittäin hyvin.

Myös MTK on tiedotteessaan ollut huolissaan kannanhoidollisen metsästyksen viivästyisestä. Mehiläistarhaajien karhuvahingoista saamat korvaukset ovat vuosittain samaa suuruusluokkaa kuin maatalouden karhuvahinkokorvaukset yhteensä. Maatalouden karhuvahinkoihin luetaan vahingot, joita karhut ovat aiheuttaneet esimerkiksi peltokasveille ja kootulle sadolle, lampaille ja muille kotieläimille, koirille sekä irtaimistolle.

Janne Leimi ja Maritta Martikkala

Kari Leppi

Muistakaa ilmoittaa karhuvahingot myös liiton karhukartalle, joka löytyy osoitteesta: hunaja.net/mehilaistarhaus/karhut/

Tutustumassa kaupunkitarhaukseen viherkatolla ja saariluonnossa

Liiton elokuisella sidosryhmäretkellä tutustuttiin mehiläistarhaukseen Helsingin Kalasatamassa sijaitsevalla viherkatolla ja Suomenlinnan saarella. Samalla kuultiin kaupungin pölyttäjäteoista ja Suomenlinnan kasvillisuuden historiasta.

SML järjestää vuosittain elokuussa sidosryhmäretken, jossa alan tutkijoille, virkamiehille ja muille yhteistyötaidoille kerrotaan kuulumisia, esitellään mehiläishoitoa eri näkökulmista ja keskustellaan pölyttäjästä laajemmin. Tällä kertaa retki alkoi Helsingin Kalasatamasta, missä sijaitsee pari vuotta sitten valmistunut kaupunkiympäristötalo.

Talo valikoitui retkikohteeksi, koska sen katolle on toteutettu tarkkaan suunnitellut viherkattoistutukset ja koska katolla sijaitsee myös kaksi pientä mehiläistarhaa. Suunnittelija **Pia Kuusiniemi** maisema-arkkitehtitoimisto Locista kertoi, että viherkattoa on talossa yhteensä 3 500 neliometriä. Tälle alalle on luotu kolme teema-alueita, jotka jäljittelevät kasvualustaltaan ja kasvilajeiltaan tiettyä luonnollista elinympäristöä.

Istuksissa ja kylvöissä on käytetty kotoperäisiä ja luonnonvaraisia kasveja, joita tavataan erityisesti Helsingin alueella. Kaikkein helsinkiläisin alueista on linnoitusketo, jonka kasvit on valittu pääasiassa Vallisaaren ja muiden kaupungin linnoitettujen kallioiden lajiston perusteella. Lisäksi katolle on sijoitettu hyönteisten pesäpaikoiksi lahoppuita ja kivikoita. Tarkoituksena onkin ollut luoda pölyttäjäystävällinen kokonaisuus.

Kattotarhaajan työkaverit

Katolla kuljettiin kivettyjä polkuja pitkin, jotta herkkä kasvillisuus ei kärsi. Polkua pitkin päästiin myös **Aapo Reuterin** mehiläispesille. Harjakattoiset vaaleansiniset pesät näyttivät Kalasataman pilvenpiirtäjiä vasten aika vinkeiltä. Reuterin yritys Humblebee Housing Project on keskittynyt tarhaamaan mehiläisiä kaupungeissa yhteistyössä yritysten ja organisaatioiden kanssa. Pesät ovat yleensä vuokralla yrityksellä ja kauppaan kuuluu pesien hoidon lisäksi vaikkapa tietty määrä omalle organisaatiolle brändättyä hunajaa sekä tarhavierailuja toiveen mukaan. Uusi lastensairaala on saanut myyntiin Getwell- eli Parane pian -hunajaa ja asuntoja välittävä Kodit io -yritys Honey I'm Home- eli Kulta, tulin kotiin -hunajaa. Kaupunkiympäristötalon katolla yhteistyötä tehdään luonnollisesti Helsingin kaupungin kanssa.

Aapo Reuter kertoi, että tarhaus kaupungin katoilla on sujunut hyvin: sivullisilta ei ole tullut valituksia mehiläisistä ja mehiläisille puolestaan on riittänyt kaupungin keskustan laitamillakin hyvin ravintoa. Kaupunkitarhauksessa yleensä Reuter pitää tärkeänä sitä, että se on yksi tapa nostaa esiin kaikkien pölyttäjien ongelmat ja tarpeet. Pölyttäjät elävät keskellä-

Aapo Reuterilla on Helsingin kaupunkiympäristötalon viherkatolla kaksi kahden pesän mehiläistarhaa.

me, ja on tärkeää huolehtia, että niillekin riittää ravintoa ja elintilaa.

Helsinki hyönteisten asialla

Helsingin kaupunki onkin ottanut pölyttäjien asian tosissaan. Kaupungilla luontoasiantuntijana toimiva **Tuuli Ylikotila** kertoi retkeläisille, että Helsinki on ollut mukana kansallisen pölyttäjästrategian laadinnassa ja pölyttäjien tukemiseen kaupunkiympäristössä on kattavat suunnitelmat. Erityisesti suunnitelmassa korostetaan monimuotoisuuden lisäämistä. Konkreettinen esimerkki pölyttäjien tukemisesta on vaikkapa hyönteisille tärkeiden kasvilajien suosiminen viheralueilla ja maisemapelloilla. Kaupunki pyrkii lisäksi vahvistamaan niittyverkostoaan, jättämään viheralu-

Kuvat: Virpi Aaltonen ja Rami Heikkilä

Liiton sidosryhmäretkelle osallistui tällä kertaa reilut 30 henkeä. Vieraita oli muun muassa Ruokavirastosta, maa- ja metsätalousministeriöstä, Lukesta, Sykesta, Helsingin yliopistosta, Tukesista, Puutarhaliitosta ja Luonnontieteellisestä museosta.

eille lahoppuita ja suosimaan entistä enemmän viherkattoja.

Tiedotus ja asukkaiden myönteisten mielikuvien vahvistaminen on myös oleellista. Viime keväänä julkaistiin kaupungin oma hyönteishotellimallisto, ja joitain hotelleja on jo sijoitettu hyönteisten asuinpaikoiksi ja ihmisten ihmeteltäviksi. Lisäksi Helsinki laati nettiin hienon *Lisää pölyttäjä kaupunkiin!* -oppaan hyönteishotellien asukkaista ja ylläpidosta. Tiedotus vaikuttaa onnistuneen, sillä myös asukkaat ovat toivoneet parannuksia hyönteisten elinoloihin. Asukasäänestyksen perusteella muun muassa kymmenen nurmialuetta on

Hyönteistutkija Jaakko Kullberg kertoi retkeläisille Suomenlinnan kasvilajiston kehityksestä ja hyönteisistä. Lajisto saarella on historiallisten linnoitusten vuoksi aivan omanlaistaan.

muuttumassa vähitellen niityksi eri puolilla kaupunkia.

Armeijoiden hevoset avaintekijä Suomenlinnan kasvilajistolle

Kalasatamasta siirryttiin ihan toiseen kaupunkiympäristöön, Suomenlinnan saareen. Suomenlinna on kasvillisuudeltaan ja siten myös hyönteislajistoltaan erityinen ja monimuotoinen alue. Helsingin armeijajasaarten perhoslajistoa pitkään kartoittanut hyönteisasiantuntija **Jaakko Kullberg** valotti kasvillisuuden leviämistä saarelle. Hän totesi, että kasvien siemeniä on tullut runsaasti esimerkiksi hevosille tuotujen heinäpaalien mukana. Kun linnoituksia on aikanaan rakennettu, hevosia on tarvittu työssä valtavasti. Saaren oma kasvillisuus ei ole mitenkään riittänyt niiden ravinnoksi, vaan niille on laitvattu heinää aikanaan niin mantereelta Ruotsista kuin Venäjältä, ja samalla on saatu runsaasti uusia lajeja saaren kasvistoon.

Saaren kasvillisuudessa näkyy Kullbergin mukaan muutenkin venäläinen vaikutus, sillä kansoilla on omia suosikkikasvejaan, joita mielellään istutetaan omaan elinpiiriin. Suomenlinnassa tällaisia lajeja ovat siperianhernepensas ja monet suuret lehtipuut, kuten poppelit ja saarni, joka on myös monien hyönteisten kannalta erinomainen laji. Valitettavasti Suomenlinnan niitty- ja hyönteislajistoa ei päästy kunnolla tutkimaan, sillä saarella oli parhaillaan käynnissä niittytyö – jonka varhaisuutta Kullberg monisanaisesti manasi. Monille

uhanalaisille hyönteisille tärkeä keuhkaruna oli vasta kukassa ja toukkien ravinto hävitettiin. Niittojen ajankohdan suunnittelussa Helsinki voisi siis olla vielä hyönteisystävällisempi.

Tarhasta turistien suosimalla saarella

Suomenlinna on merkittävä turistikohde, mutta se on myös noin 700 helsinkiläisen – ja muutaman mehiläisyhteiskunnan – kotisaari. Mehiläistarhaaja **Sari Koskinen** totesi, että suurten turistivirtojen vuoksi hänen mehiläispesänsä sijaitsevat kotipihalla mahdollisimman hyvin yleisön katseilta suojassa, jotta niitä ei vahingossakaan häirittäisi. Mehiläisten lentoalue kattaa Suomenlinnan saarista Susisaaren ja Iso Mustasaaren. Pesistä saadaan pitkään juoksevana säilyvää kaupunkihunajaa, jolle aromia antaa muun muassa lehmus. Markkinointipulmia muutaman pesän tarhaajalla ei ole: tuotettu hunaja tekee hyvin kaupansa suoraan tuottajalta ja saaren Lelumuseon kahvilasta.

Helsingissä koettiin hyvin kiva kesä, ja Suomenlinnan kasvustot näyttivät helteisenä retkipäivänä karsineilta. Sääolot saarella saattavatkin olla joskus mehiläisten kannalta haastavia: talvisin lämpötilat voivat vaihdella paljon eikä suojaava lumipeite useinkaan tule; oma haasteensa on myös tuulisuus. Pienimuotoiseen harrastetarhaukseen Suomenlinna on kuitenkin kiva ympäristö, josta saa omaleimaista hunajaa.

Virpi Aaltonen

Vuoden 2022 hunajakesä vaakapesätietojen perusteella

Tavallista hunajakesää ei taida olla olemassakaan. Vaakapesätulosten perusteella menneen kesän erikoisuuksia olivat olematon alkukesän sato ja elokuussa pesiin tullut myöhäinen sato.

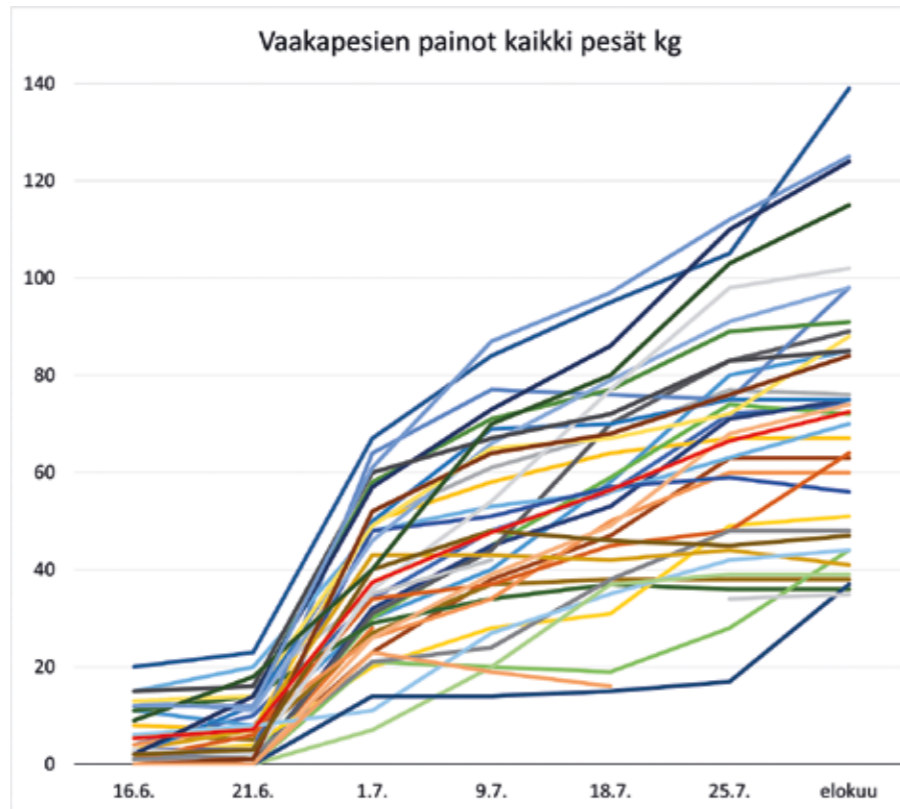
Vaakapesa.fi-sivuilta löytyy vaakapesätarhaajien tuloksia heidän pesiensä painonmuutoksista kesän aikana. Vaakapesistä saatavat tiedot ovat apuna kaikille mehiläishoitajille. Oman alueen vaakapesän painon kehitystä seuraamalla voi esimerkiksi arvioida, milloin on aika viedä lisälaatikoita pesiin. Loppukesästä vaakapesät kertovat, milloin medentuotanto alueella alkaa hiipua ja on aika aloittaa sadonkorjuu.

Valtaosa sadosta pesiin vajaassa viikossa

Jälleen kerran on koettu erikoinen satokesä. Kolmenkymmenenyhdeksän vaakapesän punnitustulosten perusteella nähdään, että ennen juhannusta vaakapesiin tuli hyvin vähän painonlisäystä. Kesäkuun alussa mehiläiset saivat sen verran satoa, että yhteiskunnat kehittivät, mutta pesien paino ei juurikaan noussut. Vielä juhannusviikon alussa tulokset näyttivät lohduttomilta, sillä viidessätoista pesässä painon nousu oli siihen mennessä alle kolme kiloa.

Kun ilmat juhannusviikolla lämpenivät, alkoi satoa kertyä. Niinpä 1.7. mennessä painonlisäys suurimmassa osassa vaakapesiä oli huomattava. Kuvasta 1 havaitaan, että heinäkuun alussa noin puolet hunajasadosta on jo tullut pesiin. Eli vajaan viikon aikana pesiin tuli suurin osa kesän painonlisäyksestä.

Toinen tälle kesälle tyypillinen asia on pitkälle elokuuhun jatkunut hunajasadon kertyminen. Monet tarhaajat etenkin Etelä-Suomessa siirsivät ruokinnan aloittamista aivan elokuun lopulle.

Kuva 1. Kolmenkymmenenyhdeksän vaakapesän painonkehitys kesällä 2022. Elokuu tarkoittaa viimeistä painoa ennen sadonkorjuuta. Kirkkaanpunainen viiva on kaikkien pesien keskiarvo.

Kuvassa 2 näkyy vaakapesien painojen keskiarvojen kehittyminen Suomen eri osien välillä kesällä 2022. Painot näyttävät nousseen melko samaan tahtiin eri puolella Suomea. Eniten painonlisäystä on tullut Itä-Suomen vaakapesiin. Elokuussa paino on lisääntynyt myöhäisen sadon ansiosta Itä-, Keski- ja Länsi-Suomen pesissä.

Tulokset eivät kerro alueen yleistä satomäärää

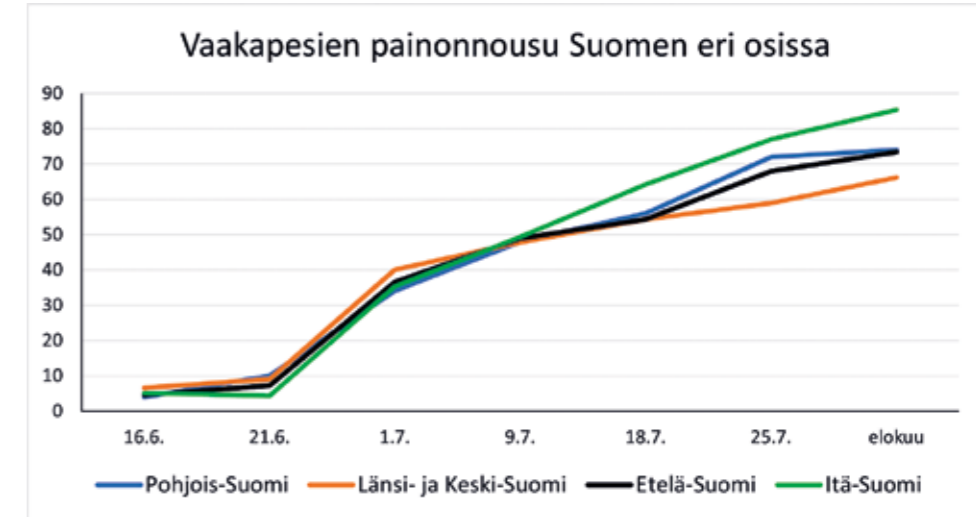
Vaakapesistä saatavat mittaustulokset eivät kuitenkaan kerro paikkakuntien yleistä hunajasadon määrää. Pesävaat laitetaan usein tarhan parhaimman pesän alle. Moni vaakapesätarhaaja on todennut, että saman tarhan muissa pesissä sato saattaa olla paljon heikompi kuin vaakapesässä. Toisaalta vaa'an päällä

oleva mehiläisyhteiskunta saattaa jostain syystä kehittyä kevään aikana huonosti ja näin vaakapesän paino jää paljon alhaisemmaksi kuin alueen muiden pesien. Näistä syistä vaakapesien mittaustulosten avulla ei voi ennustaa tai laskea kesän hunajasadon määrää, vaan vaakapesien mittaustulokset on tarkoitettu sadon kehittymisen seuraamiseen Suomen eri alueilla.

Viiden viime vuoden perusteella tulossa hyvä sato

Vaikka hunajasadon määrää ei voidaan suoraan päätellä vaakapesien tuloksista, vertasin viiden viime vuoden vaakapesien mittaustulosten keskiarvoja kolmestatoista eri pesävaasta. Kuvassa 3 nähdään erot vaakapesien painojen keskiarvoissa vuosina 2018–2022. Kuvan perusteella voitaisiin arvioida, että vuoden 2022 hunajasato saattaisi olla melko hyvä. Tarkempi tulos jää kuitenkin nähtäväksi siihen saakka, kun hunajat on saatu lingottua. SML:n tilastoinnissa käytettävä vuoden hunajasadon määrä lasketaan tarhaajien satokyselyyn antamien tietojen perusteella. Siksi onkin tärkeää, että mahdollisimman moni vastaa kyselyyn. Tiedotamme satokyselystä tarkemmin myöhemmin syksyllä.

Anneli Salonen

Kuva 2. Pesävaakojen painojen keskiarvon kehittyminen eri puolilla Suomea kesällä 2022.

Kuva 3. Kolmentoista vaakapesän painojen keskiarvot viideltä viime vuodelta sadonkorjuun alkaessa.

Hyvää Suomesta -merkin lupakysely tulossa

SML pyytää syksyn aikana kaikilta liiton kautta Hyvää Suomesta -merkin käyttöoikeuden saaneilta luvan siihen, että heidän nimensä tai heidän yrityksensä nimi ja kotipaikka voidaan julkaista merkkiä hallinnoivan Ruokatieto Yhdistys ry:n nettisivuilla. Lupapyyntö liittyy Ruokatiedon ja SML:n välisen sopimuksen päivitykseen, jossa uudistetaan hieman Hyvää Suomesta -merkin käytäntöjä.

Lupakysely toteutetaan pääasiassa sähköisesti. Linkki kyselyyn lähetetään sähköpostitse, ja se julkaistaan myös SML:n nettisivuilla: hunaja.net -> Mehiläistarhaus -> Hunajan ja muiden mehiläistuotteiden tuotanto -> Hyvää Suomesta -merkki. Ne Hyvää Suomesta -merkin haltijat, joita ei tavoiteta muutoin, pyritään tavoittamaan kirjeitse. Hyvää Suomesta -merkin käytäntöjen muutoksista kerrottiin Mehiläinen-lehdessä 3/2022 sivuilla 82–83.

Virpi Aaltonen

Seikkailu Prahassa

Nuorten mehiläistarhaajien kokoontumisessa päästiin tutustumaan Prahaan paikallisten matkassa ja vähän ominkin päin. Metrolinjat tulivat reissussa tutuiksi, ja Vltavaa pitkin seilanneesta höyrylaivasta nähtiin myös pimenevän kaupungin kauneus.

Nuoret mehiläistarhaajat kokoontuivat IMYB-tapahtumaan Prahaan heinäkuun alussa. Ohjelma koostui tällä kertaa lähinnä kulttuurista, nähtävyyksistä ja nuorten omista esityksistä. Normaalisti ohjelmaan kuuluvaa mehiläistaitokilpailua ei pystytty aikataulusyistä järjestämään, sillä tapahtuma oli alun perin suunniteltu pidettäväksi Venäjällä ja paikkaa piti keväällä vaihtaa nopealla aikataululla.

Tapaamiseen osallistui nuoria 14 maasta. Sen lisäksi tšekkiläisiä nuoria tarhaajia oli runsaasti mukana auttamassa järjestelyissä ja osallistumassa ohjelmaan. Yhteensä Prahaan koontuikin yli 150 nuorta ja aikuisia. Suomesta mukana olivat **Eeme-**

li Rummukainen, 14, Anni Jokipii, 14, ja Max Rebisov, 17, sekä huoltajina Virpi Aaltonen ja Mika Olsbo.

Metroon ja menoksi

Praha on upea kaupunki ja siihen tutustuminen oli isossa roolissa koko tapahtumassa. Kaupungissa liikuttiin kävellen ja julkisella liikenteellä, lähinnä metrolla, mikä toi reissuun oman jännitysmomenttinsa: kun 150 ihmistä vaihtaa muutaman kerran metrolinjaa suurkaupungissa, saa olla tarkkana, että joukko pysyy kasassa. Suomen tiimissä oli onneksi mukana hyvin pitkä ja erinomaisen suunnistustaitoinen Max, jota koko muun joukkueen oli helppo seurata. Joukon nuorimmalla

puolestaan oli tapana kulkea hiukan siksakia, joten tavaksi tuli etsiä joka asemalla ensimmäiseksi Eemeli.

Matkalla tutuksi tulivat monet Prahan kaupungin nähtävyydet. Ehkä hauskinta oli kuitenkin kokea Praha illalla höyrylaivan kyydistä Vltava-joelta. Nuoret saivat tanssia laivan yläkannen diskossa ja aikuiset jutella alakannella ja seurata valojen syytymistä pimenevään iltaan.

Pilkkimistä, potkukelkkailua ja vihta... ei kun vasta

IMYB-tapahtumassa tärkeää on nuorten oma osuus ohjelmassa. Iltaisin kokoonnutaan yhteen, ja jokainen tiimi esittelee jollain tavoin omaa maataan tai kulttuuriaan. Suomi esitteli tällä kertaa pantomiimina muutamia suomalaisia erikoisuuksia – pilkkimistä, potkukelkkailua, marjastamista hyttysten keskellä ja vihtomista saunassa – ja yleisö koetti arvata, mitä lavalla tapahtuu. Rekvisiitaksi mukaan otettu vihta eli vasta herätti suurta iloa liettualaisissa, joilla on samantyyppinen saunomisperinne kuin meillä.

Aikuisten ohjelmaan kuului myös vierailu mehiläistutkimuskeskus DOLissa, kunkin maan mehiläishoidon nykytilanteen ja nuorisotoiminnan esittelyä ja leikkimielinen hunajakilpailu, jonka Suomi voitti hillasuonhunjalla – kiitos **Aappo Valo** hienosta hunajasta!

Virpi Aaltonen

IMYB-tapahtumasta löytyy kiva YouTube-video, jonka löytää sivulta [icyb.cz/news](https://www.youtube.com/watch?v=icyb.cz/news) tai hakusanalla IMYB 2022.

Vierailulla mehiläistutkimuskeskuksessa Dolissa

Keskuksen tutkimusjohtaja Dalibor Titěra.

IMYB-tapahtumaan osallistuneet huoltajat pääsivät matkalla vierailemaan mehiläistutkimuskeskuksessa, jossa tutustuttiin muun muassa emonkasvatukseen.

Ensimmäisenä Prahan-matkan päivänä nuoret tarhaajat puuhailevat keskenään ja huoltajat matkasivat Doliin, muutaman kymmenen kilometrin päähän Prahasta sijaitsevaan mehiläistutkimuskeskukseen. Huolimatta vapaapäivästään keskuksen tutkimusjohtaja **Dalibor Titěra** tuli esittelemään innokkaalle kansainväliselle yleisölle keskuksen toimintaa.

Eniten keskityttiin emonkasvatukseen. Keskuksessa tuotetaan emoja myyntiin merkittäviä määriä, parituspesiä on yhteensä 800. Titěra toteaa, ettei keskuksessa kasvateta mitään erityistä hienoa rotua, vaan jalostuksessa pyritään tuottamaan tasaisesti emoja, joilla on tietyt, hyvät ominaisuudet: säyseys ja kakulla pysyvyys, hyvä tuotantokyky, vähäinen

Aukeaman kuvat: Virpi Aaltonen

Tutkimuskeskuksessa tuotetaan runsaasti emoja myyntiin ja koulutetaan tarhaajia mehiläisten keinosiemennyksessä.

parveiluerkkyys sekä hyvä tautienkestävyys.

Ainakin kaksi ensimmäistä ominaisuutta tuli todennettua vierailulla. Keskuksen ympäristössä oli valtavasti pesiä ja vieraillon aikaan sato katkos. Ympäriillä lentävät mehiläiset eivät kuitenkaan piitaneet vierailijajoukosta lainkaan – edes hattuuni päätnyt mehiläinen ei pistänyt, vaan odotti, että älyän ottaa lakin päästäni, jotta se pääsee matkoihinsa. Vierailijat seurasivat myös ihastuneina, miten mehiläiset jäivät rauhallisina kakulle kävelemään Dalibor Titěran nostellessa kehiä pesästä.

Emoja myydään myös kennoissa

Emonkasvatuksen aikaa on huhtikesäkuu. Heinäkuussa on liian kuivaa ja ryöstelyn riski liian suuri. Emoja kasvatetaan tutkimuskeskuksessa tietyllä rytmillä, ja niitä myydään myös kennoissa, kun ne saavuttavat 10 päivän iän. Kuoriutumisvalmiin emon hinta ei huimaa päätä: se lähtee ostajalle 4–5 eurolla.

Toukansiirtoja varten Dalibor Titěra kertoi tekevänsä uuden työkalun joka päivä. Hän nappaa likusteripensaasta tuoreen oksan ja vuolee siitä sopivan siirtovälineen. ”Lisäksi tarvitaan hyvät silmälasit tai hyviä ystäviä”, hän naurooi. Titěra kertoi paikallisesta mehiläishoitajasta, jolla oli tapana pyytää lapsenlapseltaan, että tämä toisi koulumatkalla aina pari ystävää mukanaan tarkastamaan emokennojen tilanteen. Lapset toimivat jäätelöpalkalla vanhan miehen silminä.

Hiilidioksidi lisää emon hedelmällisyyttä

Dolissa emoja hedelmöitetään keinosiementämällä, ja keskuksessa myös koulutetaan tarhaajia keinosiemennyksessä. Dalibor Titěran mukaan kuhnuista kerätty siemenneste säilyy hedelmöittämiskykyisenä pari tuntia, ja yhden emon hedelmöittämiseen tarvitaan noin kymmenen kuhnurua. Emojen nukuttamiseen käytettävä hiilidioksidi paitsi nukuttaa emon myös lisää sen hedelmällisyyttä. ”Normaalisti emo lentäisi, ja lihastyö tuottaisi sen kehoon hiilidioksidia. Nukutukseen käytettävä kaasu tuottaa saman vaikutuksen”, Dalibor Titěra toteaa. Kuhnurit kerätään emottomista pesistä, jotta niistä on huolehdittu hyvin. ”Nälkäisestä miehestä ei ole mihinkään.”

Vierailijat hämmästelivät keskuksen pöydällä olevaa onkivapaa, jonka päässä on emohäkki. Erikoisen kappineen avulla etsitään kuhnurien pariutumisaluetta siten, että emohäkkiin laitetaan parittumaton emo, joka nostetaan kaasupallon avulla sopivalle korkeudelle. Vavan kanssa kuljetaan ympäriinsä ja seurataan, milloin emon ympärille kertyy kuhnuureita.

Radiolähetimet kertovat mehiläisten harharetkistä

Mehiläistutkimuskeskus on yksityinen laitos, joka ei saa tukea valtiolta. Joitain valtion tukemia projekteja kuitenkin tehdään kumppanien, kuten luonnontieteellisen yliopiston, kanssa. Parhailaan käynnissä on tutkimus,

Lentoaukon suulla olevan lukijan avulla selvitettiin, palaavatko sirutetut mehiläiset takaisin lähtöpesään.

DOLin mehiläiset kuluttavat hellepäivinä valtavasti vettä. Juomapaikaksi oli tehty sadevesisäiliö, jonka pinnalla on kumimatto.

jossa seurataan mehiläisiin kiinnitettyjen mikrosirujen avulla, palaavatko mehiläiset lähtöpesäänsä, päätyvätkö ne muihin pesiin tai jäävätkö kokonaan palaamatta. Tätä varten 2 000 mehiläiseen on asetettu pikkuruinen radiolähetin ja pesien lentoaukoille niiden lukijoita. Tutkimuksen avulla voidaan kartoittaa mehiläisten harhalentoja ja siten tautien ja varroan leviämistä sekä mahdollisesti myös kasvinsuojeluaineiden vaikutusta mehiläisiin.

Dolissa tehdään erilaisia laboratoriotutkimuksia, ja sillä on 1 000 mehiläispesää kuudella eri paikalla ympäri Tšekkiä. Tuloja saadaan tutkimusten lisäksi esimerkiksi keskuksessa valmistettujen varroantorjunta-aineiden, emojen, hunajan, hunajaviinin ja muiden tuotteiden myynnistä.

Virpi Aaltonen

EU-mehiläishoito-ohjelman Sadonkorjuuseminaari 5.11. sekä SML:n vuosikokous 6.11. Hyvinkäällä

**Kutsumme mehiläistarhaajat Sadonkorjuuseminaariin ja vuosikokoukseen Hyvinkäälle.
Vuosikokouksessa 6.11.2022 käsitellään liiton sääntöjen 8. §:n mukaiset asiat.**

**Suomen paras hunaja 2022 -kilpailun näyttöet tulee toimittaa etukäteen liiton toimistoon.
Kilpailuohjeet löytyvät tästä lehdestä sivulta 176.**

LAUANTAINA 5.11. EU-OHJELMAN SADONKORJUUSEMINAARI

Hyvinkäällä Kipinätalossa, osoitteessa Kenkätehtaankatu 1, 05900 Hyvinkää. Rakennuksessa toimii Hyvinkään lukio.

HUOM. Seminaariin pitää ilmoittautua.

Aamukahvi ja karjalanpiirakka

- 10.00–10.10 Sadonkorjuuseminaarin avaus ja huomi-
onosoitukset, SML:n puheenjohtaja **Rami
Heikkilä**
- 10.10–10.30 Lintulan talon tarhaaja – mehiläishoitoa
Hausjärvellä, **Jarkko Helander**, Lintulan
hunaja
- 10.30–10.50 Apua, kanervahunajaa! mehiläistarhaaja
Lassi Kauko
- 10.50–11.20 Laatu- ja tuotantotietoa aakkoset, **Jorma
Sahinaho** ja **Tiina Ahonen-Sahinaho**, Sahin-
ahon hunaja
- 11.20–11.40 Apimondia 2022: mehiläisuutisia maailmal-
ta, **Maritta Martikkala**, SML
- 11.45–13.45 Lounas ja kilpailuhunajien maistelu
13.45–15.15 Mistä hunaja on kotoisin? – Hunajatutki-
muksen uudet menetelmät, **Viktorias Bassani**,
Bidrottningen HB, Ruotsi
- 15.15–15.45 Kahvitauko
15.45–16.25 Käykö vai eikö käy? Siinäpä pulma, **Lauri
Ruottinen**, Hunajaluotsi
- 16.30–17.00 Suomen Paras Hunaja -kilpailun tulokset ja
voittajien palkitseminen

Buffetillallinen, hotelli Scandic Hyvinkää klo 19–21
(à 42 €/hlö).

SUNNUNTAI 6.11. VUOSIKOKOUS

Vuosikokous järjestetään Scandic Hyvinkää
-hotellissa, osoitteessa Hämeenkatu 2–4.

- 8.45–09.00 Valtakirjojen tarkistus
9.00–11.00 Ajankohtaisia asioita
11.00–12.00 Vuosikokouksen avaus, pu-
heenjohtaja Rami Heikkilä
12.00–13.00 Lounas
13.00–14.00 Vuosikokous jatkuu
14.00–14.15 Kahvitauko
14.15–15.00 Vuosikokous

HINNAT

Seminaari on maksuton, mutta ruokailut ja
majoitus ovat maksullisia. Kaikki alla olevat maksut
laskutetaan etukäteen. Majoitus järjestetään
Scandic Hyvinkää -hotellissa, osoitteessa
Hämeenkatu 2–4.

lauantai 5.11.

Seminaaripaketti 26,00 €
(aamukahvi ja karjalanpiirakka munavoilla, lounas
ja iltapäiväkahvi, ei majoitusta)

Majoittuminen 1 hh:ssa 129 €/hlö/yö ja 2 hh:ssa
74,50 €/hlö/yö.

HUOM. Majoitus- ja ruokailukulut peritään täysi-
määräisinä, jos peruutus tehdään 21.10. kello 15:n
jälkeen.

sunnuntai 6.11.

Kokouspaketti 27 €
(aamukahvit, kokouslounas ja iltapäiväkahvi)

Hunaja tuo Hyvinkäälle

Sadonkorjuuseminaarissa kuullaan muun muassa uusista hunajantutkimusmenetelmistä ja tutkitaan kanervahunajan ominaisuuksia. Lisäksi ihmetellään, miksi peitetty hunaja on kosteaa – mokaivatko mehiläiset?

Haluaisitko lähettää hunajasi laboratorioon, josta saisit nopeasti ja edullisesti tietää, mistä kasveista mehiläiset ovat hunajan keränneet ja millaista hunaja on laadultaan? Ruotsalainen tutkija **Viktorias Bassani** on kehittänyt kollegansa **Mathias Lundgrenin** kanssa menetelmää, jolla voi selvittää hunajan maantieteellisen alkuperän ja kasvialkuperän. Uudella määrittelytekniikalla voidaan tutkia myös hunajan aitoutta ja laatua. Bassanin ja Lundgrenin kunnianhimoisena tavoitteena on luoda palvelulaboratorio, jonka avulla hunajantuottajat voivat saada nopeasti ja edullisesti tietoa omasta hunajastaan. Kuulostaa mullistavalta, kannattaa tulla kuuntelemaan Viktoria Bassanin esitys aiheesta.

Joskus sitä tosin tietää varmasti, mistä hunaja on pesään tullut – silloin, kun mehiläiset ovat keränneet kanervahunajaa. Tänä kesänä moni sai lingottavakseen tuota vaikeasti irtoavaa herkkua. Mehiläishoitaja **Lassi Kauko** selvittää, miten kanervahunajan saa kakuilta purkkiin, millaisia ominaisuuksia sillä on ja millaisia tutkimuksia siitä on tehty.

Tiina Ahonen-Sahinaholle ja **Jorma Sahinaholle** kanervahunaja, ja moni muukin lajihunaja, on tuttu juttu. Moninkertaiset hunajakilpailun finalistit kertovat seminaariyleisölle, miten muil-

takin onnistuu laatu- ja lajihunajienkin tuottaminen. Sahinahojen tarhat sijaitsevat Keski-Suomessa, **Jarkko Helander** sen sijaan tarhaa mehiläisiään seminaarikaupungin lähistöllä Hausjärvellä. Helander toimii aktiivisesti Etelä-Suomen Mehiläishoitajissa, tuottaa useita pesäntuotteita ja myy tieteenkin myös hunajaa omalla Lintulan hunaja -tuotenimellä. Häneltä kuulemme, millaiset mesilaitumet alueella on ja miten hunajakauppa sujuu Hämeen ja Uudenmaan rajalla.

Tänä syksynä moni tarhaaja on pohtinut kysymystä Käykö vai eikö käy. Haasteet peitetyn hunajan kosteuden kanssa ovat vetäneet mielteliääksi. Konkari- ja koulutaja **Lauri Ruottinen** aloittaa esityksensä hunajan alkulähteiltä, medestä, ja selvittää, miten mehiläiset sitä pesässä muokkaavat ja miten se kypsyy hunajaksi. Kyseessä on mystisen hienon prosessin, kuten kaikki tarhaajat tietävät. Mutta voiko jokin mennä siinä joskus pieleen?

Seminaarin lounastauolla maistellaan mehiläisten taianomaisen työn tuloksia Suomen paras hunaja 2022 -kilpailussa ja äänestetään yhdessä kisan voittaja. Luvassa on siis hienoja maku-elämyksiä, kiinnostavaa tietoa ja juttutuokioita kollegojen kanssa.

Tervetuloa mukaan!

ILMOITTAUTUMINEN

Sadonkorjuuseminaarin ja vuosikokoukseen tulee ilmoittautua **viimeistään 20.10.2022.**

Helpoiten ilmoittautuminen onnistuu SML:n nettisivujen kautta:
hunaja.net/tapahtuma/sadonkorjuuseminaari-ja-vuosikokous.

Ilmoittautua voi myös SML:n toimistoon: sml@hunaja.net tai 010 387 4770.

HUOM. Mikäli Sadonkorjuuseminaarin tai hunajakilpailun järjestelyihin tulee muutoksia, SML tiedottaa niistä mahdollisimman pian nettisivuillaan ja sähköpostin välityksellä.

Hyönteispölytyksen taloudellisesta merkityksestä uusi arvio

PÖLYHYÖTY-hankkeen selvityksen mukaan hyönteispölytyksen taloudellinen arvo Suomen maataloudelle on keskimäärin 50 miljoonaa euroa vuodessa. Merkitys vaihtelee vuosittain satokasvien pinta-alojen ja pölyttäjien määrän mukaan.

Kuva: Mikko Kuussaari

Hyönteispölytys kasvattaa merkittävästi hedelmäpuiden sadon määrää ja laatua.

Suomen ympäristökeskuksen kolmevuotisen PÖLYHYÖTY-hankkeen loppuraportti julkaistiin SYKEN julkaisusarjassa syyskuussa. Yhtenä hankkeen tavoitteena oli tuottaa ajan-tasainen arvio hyönteispölytyksen taloudellisesta merkityksestä Suomen maataloudelle.

Arvioinnin pohjaksi koottiin tiedot hyönteispölytystä tarvitsevista viljelykasveista Suomessa, niiden viljelyalojen kehityksestä sekä pölytyksen tuomasta satohyödystä eri viljelykasveilla. Yhdistämällä nämä tiedot viljelykasvien tuottajahintoihin laskettiin arvio eri viljelykasvien hyönteispölytyksen rahallisesta arvosta kansainvälisesti käytettyjen menetelmien avulla.

Tarkasteltavana 15 pelto- ja puutarhakasvia

Tarkasteltaviksi valittiin Suomessa viljelyaloiltaan ja tuotannoltaan merkittävimmät hyönteispölytteiset kasvit. Peltokasveista mukana olivat rypsi, rapsi, kumina, härkäpapu, tattari, öljypellava ja puna-apilan siementuotanto ja puutarhakasveista mansikka, vadelma, omena, avomaankurkku, mustaherukka, punaherukka, pensasmustikka ja kesäkurpitsa.

Hyönteispölytteisten peltokasvien viljelyaloissa on tapahtunut suuria muutoksia 20 viime vuoden aika-

na (Kuvio 1). Rypsi oli pitkään ylivoimaisesti tärkein hyönteispölytteinen peltokasvimme, mutta 10 viime vuoden aikana sen viljelyala on romahtanut. Viime vuosina neljä eniten viljeltyä hyönteispölytteistä peltokasviamme ovat olleet rypsi, kumina, härkäpapu ja rapsi.

Tärkeimpien hyönteispölytteisten puutarhakasvien viljelyalat ovat pysyneet melko vakaasti samalla tasolla 20 viime vuoden ajan (Kuvio 1). Eniten viljellään mansikkaa ja herukkaa. Myös omenan ja vadelman viljelyalat ovat säilyneet pitkään melko muuttomattomina.

Kuva: Tiiu Kyllönen

Näkymä Tiiu Kyllösen kesällä 2015 tekemästä härkäpavun pölytyskokeesta, jossa vertailtiin härkäpavun sadontuottoa neljänlaisissa koekäsittelyissä.

Hyönteispölytyksen merkitys vaihtelee vuosittain

Sadon riippuvuutta hyönteispölytyksestä mitattiin prosenttiosuudella sadosta, joka selittyy hyönteispölytyksellä (0–100 %). Useimmista viljelykasveista pystyttiin käyttämään suomalaisissa kenttäkokeissa tuotettuja arvioita sadon hyönteisriippuvuudesta. Kokeissa on vertailtu pölytyksen tuottaman sadon määrää häkkeihin, joissa hyönteispölytys on estetty. Monet kenttäkokeista olivat SML:n yliopistollisina opinnäytteinä teettämiä tutkimuksia.

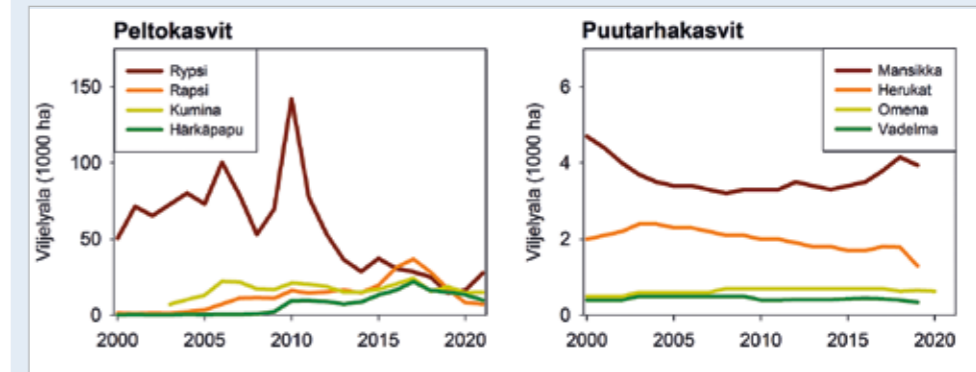
Tutkimusten perusteella voimakaimmin hyönteispölytyksestä riippuvaisia peltokasvejamme ovat tattari, rypsi ja härkäpapu sekä puna-apilan siementuotanto. Samaan aikaan kymmenissä eri peltomaisemisissa toistetuissa kokeissa keskimäärin 61 prosenttia rypsin ja 36 prosenttia kuminan sadosta selittyi hyönteispölytyksellä.

Puutarhakasveissa on enemmän voimakkaasti hyönteispölytyksestä riippuvaisia lajeja kuin peltokasveissa. Sellaisia ovat mansikkaa lukuun ottamatta kaikki tarkasteltaviksi valitut puutarhakasvit. Silti hyönteispölytys on tärkeä myös mansikalle, koska se parantaa merkittävästi marjojen laatua ja kasvattaa niiden kokoa.

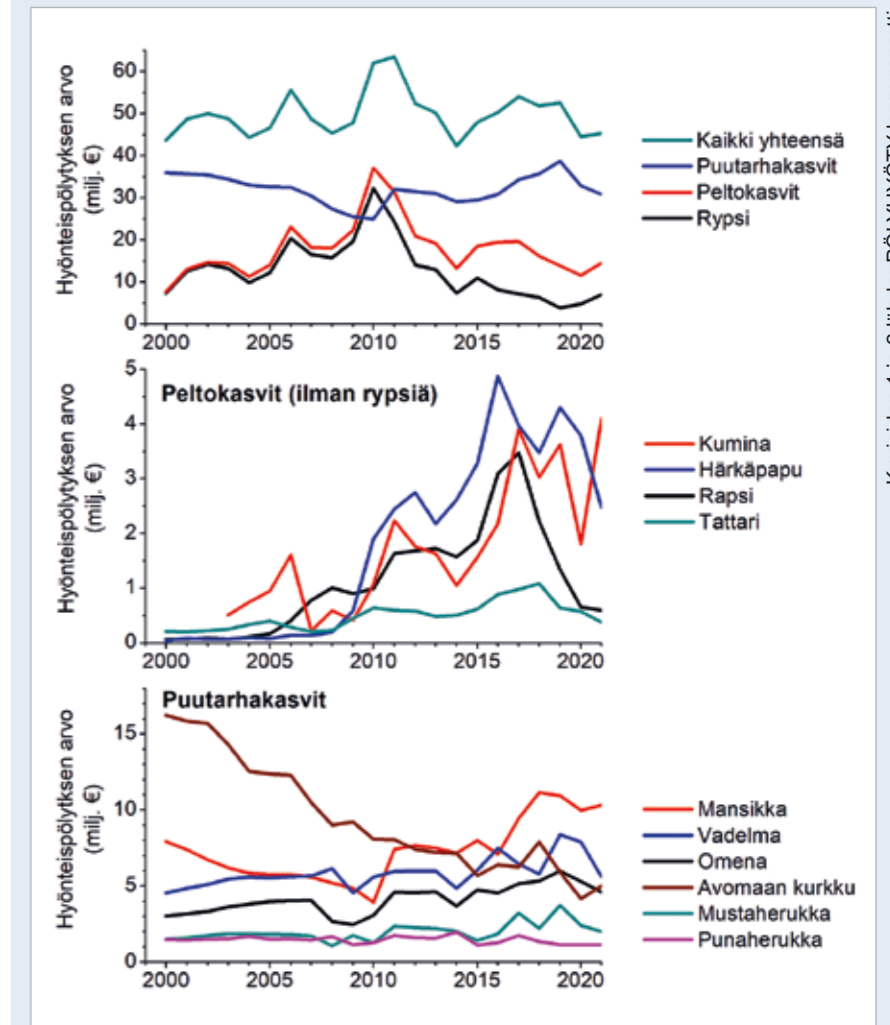
On huomattava, että hyönteispölytyksen osuus tietyn viljelykasvin pölytyksestä ei koskaan ole vakio, sillä pölyttäjien määrä vaihtelee suuresti vuosien ja paikkojen välillä. Pölyttäjien luontaisia kannanvaihteluita aiheuttavat erityisesti vuosittain vaihtelevat sääolot. Alueiden välistä vaihtelua pölyttäjien runsaudessa aiheuttaa etenkin niille tärkeiden elinympäristöjen määrän vaihtelu. Maisemarakenteeltaan monipuolisilla viljelyalueilla luonnonvaraisia pölyttäjiä on enemmän kuin yksipuolisissa peltomaisemassa, jossa valtaosa alueesta on viljelyssä ja puoliluonnonomaisia elinympäristöjä on vähän.

Viljelyalojen kehitys vaikuttaa taloudelliseen arvoon

Koska eri pölytystutkimusten tulosten pohjalta tuotetut arviot pölytyksen taloudellisesta arvosta voivat vaihdella huomattavasti, tarkan arvon sijasta on realistista arvioida lähinnä sen

Kuvio 1. Tärkeimpien hyönteispölytteisten pelto- ja puutarhakasvien viljelyalojen kehitys Suomessa vuosina 2000–2021.

Kuvio 2. Hyönteispölytyksen taloudellisen arvon vaihtelu vuosina 2000–2021.

suuruusluokkaa. Nyt tehtyjen laskelmien perusteella hyönteispölytyksen vuosittainen taloudellinen arvo on vaihdellut 20 viime vuoden aikana melko paljon eri tuotantokasvien viljelyalojen kehityksen mukaan.

Kun laskelmien pohjana käytetään kotimaisten pölytyskokeiden tuloksia eri viljelykasvien hyönteisriippuvuu-

desta, hyönteispölytyksen vuosittainen kokonaisarvo maataloudelle on vaihdellut 42 ja 63 miljoonan euron välillä vuosina 2000–2021. Peltokasveilla vaihtelu on ollut 8–37 miljoonaa euroa ja puutarhakasveilla 25–39 miljoonaa euroa. Peltokasvien pölytyksen arvon suuri vuosittainen vaihtelu johtuu ennen kaikkea rypsin vil-

Kuvioiden 1 ja 2 lähde: PÖLYHYÖTY-loppuraportti

jelyalan suuresta vaihtelusta. Peltokasvien pölytyksen kokonaisarvon kehitykseen vaikuttaa myös kuminan ja härkäpavun viljelyalojen voimakas kasvu reilun 10 viime vuoden aikana.

Puutarhakaasveilla pölytyksen vuosittainen kokonaisarvo on pysynyt vakaampana kuin peltokasveilla. Yksittäisistä puutarhakaasveista pölytyksen arvo on 20 viime vuoden aikana kasvanut eniten mansikalla, mikä selittyy etenkin mansikan tuottajaintojen viimeaikaisella kasvulla. Suurin pölytyksen arvon lasku on tapahtunut avomaankurkulla, jonka viljelyala on pudonnut alle kolmasosaan aiemmasta 20 vuoden aikana.

Luonnonvaraisilla pölyttäjillä iso merkitys

Yhteenvetona voidaan todeta, että hyönteispölytyksellä on vuosittain huomattava taloudellinen arvo useiden merkittävien peltokasvien sekä etenkin puutarhakaasvien viljelyssä. Tutkimusten perusteella luonnonpölyttäjillä on hyönteispölytteisten viljelykasvien pölytyksessä suuri merkitys, sillä ne vastaavat yli puolesta viljelykasvien pölytyksestä. Kuitenkin myös tarhamehiläisen merkitys on suuri, sillä sen pesiä voidaan sijoittaa pölytyspalveluna juuri niille paikoille, joilla pölyttäjiä tarvitaan. Tarhamehi-

läinen on pölyttäjänä erityisen tärkeä laajoilla viljelyalueilla sekä suurilla hyönteispölytteisten kasvien viljelylohkoilla, joilla luonnonpölyttäjiä on vähän suhteessa niiden tarpeeseen.

Mikko Kuussaari,
Suomen ympäristökeskus

PÖLYHYÖTY-hankkeen loppuraportti: Heliölä, J., Kuussaari, M., Rytteri, S., Holopainen, S., Korpela, E.-L., Paukkunen, J., Suuronen, A. & Pöyry, J. 2022. Pölyttäjien kannankehitys, seuranta ja hyönteispölytyksen taloudellinen arvo Suomessa. PÖLYHYÖTY-hankkeen loppuraportti. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 34/2022. 122 s.

Veikko Riikonen valittiin vuoden pohjoiskarjalaiseksi mehiläishoitajaksi

Pohjois-Karjalan Mehiläishoitajat valitsi tänä vuonna ensimmäistä kertaa vuoden pohjoiskarjalaisen mehiläistarhaajan. Valituksi tuli itse oikeutetusti tohmajärveläinen Veikko Riikonen, joka on jättänyt pitkän jäljen mehiläishoidon historiaan maakunnassa.

Veikko Riikonen aloitti mehiläishoidon 1967, joten hän on harrastanut mehiläishoitoa yli viisi vuosikymmentä. Innostuksen tarhaukseen Riikonen sai maatalousopintojensa aikana Mustialassa, jossa mehiläishoitoa opetti **Jorma Härmä**. Riikosen tarhauksessa on ollut joitakin väli vuosia, mutta tällä hetkellä hän hoitaa kahetakymmentä mehiläisyhteiskuntaa. Osa niistä on omassa pihapiirissä, osa pölytystöissä marjatilalla ja osa tattaripellolla.

Mehiläishoito suosiossa 1980-luvulla

Veikko Riikosen mukaan innostus mehiläishoitoa kohtaan oli Pohjois-Karjalassa hyvin suurta 1980-luvulla. Silloin paikallisyhdistykseen kuului jossain vaiheessa yli 300 mehiläishoitajaa. Maakunnassa pyöritettiin myös mehiläishoitoon liittyviä koulutus-hankkeita, joissa oli paljon osallistujia. Vuonna 1986 Tohmajärvi julistautui jopa hunajapitäjäksi. Pohjois-

Karjalan hunajalle tehtiin 1980-luvulla oma hunajapurkki, joka oli maakunnan mehiläishoitajilla käytössä monta vuosikymmentä.

Uusien hoitajien ja lasten opastaja

Riikosen valintaa vuoden pohjoiskarjalaiseksi mehiläishoitajaksi perusteltiin sillä, että hän on yhdistyksessä hyvin aktiivinen ja kertoo tekemisistään paljon myös yhdistyksen Facebook-sivuilla. Hän on ollut kannustamassa todella montaa aloittavaa mehiläishoitajaa, ja jatkuvasti hänellä on myös porukka mehiläishoitajia, joiden kanssa hän hoitaa yhdessä mehiläisvuoden toimia.

Veikko Riikosen sydäntä lähellä on myös nuorten tarhaajien tutustuttaminen alaan. Hän onkin pitänyt Tohmajärvellä lapsille mehiläishoitokouluja, josta moni on saanut innostuksen mehiläishoidon aloittamiseen. Riikonen on myös monena vuonna järjestänyt pieniä tapahtumia toukokuun me-

hiläispäivään liittyen. Tuolloin esimerkiksi läheisen koulun lapset ovat käyneet hänen kotitarhallaan tutustumassa mehiläisiin. Myös tänä keväänä monta ryhmää tuli vierailulle. Päivä alkoi juhlallisesti lipunnostolla. Lippu on erityisesti mehiläishoitajalle tehty viiri, jossa on emojen värit.

Anneli Salonen

Emilia Röscher

Pohjois-Karjalan yhdistys muisti Veikkaa kunniakirjalla ja pienillä lahjoilla. Lahjakassin kyljessä on yhdistyksen 60-vuotisjuhlavuoden logo. Synttäreitä juhlietaan marraskuussa yhteisellä päivällisellä.

Nurmikot, mehiläiset ja mehiläishoitajat

American Bee Journalin artikkelissa Bees and Lawns mietitään nurmialueiden mielekkyyttä ympäristökuormituksen ja pölyttäjien näkökulmasta. Artikkelin soveltaen kääntänyt Lassi Kauko haastaa mehiläishoitajat pohtimaan, voisiko pihansa hoitaa mieluummin viikatteella kuin ruohonleikkurilla.

Kuuluuko mehiläishoitajan pihalta tasainen humina mehiläisten, kimalaisten ja muiden pölyttäjien siirtyessä kukasta kukkaan vai vallitseeko viherautiomaalla hiljaisuus, jonka katkaisee vain viikoittainen ruohonleikkurin pärinä?

Pölyttäjien oloista keskusteltaessa puhutaan nyt paljon myös puistoista ja pihapuutarhoista. Monissa puistoissa on vähennetty niittoa ja kerrottu perusteeksi pölyttäjien suojele. Maanteiden piennarten niittojen ajoitukset ovat joka kesä lehtien palkoilla. Edelleen on tuotu esille, kuinka pihojen nurmikot ovat hyönteisille köyhä ympäristö ja kuinka puutarhahoidolla voi parantaa lähiympäristön monimuotoisuutta. Yksi puheenvuoro aiheesta on American Bee Journalin 6/2022 artikkeli Bees and Lawns – Mehiläiset ja nurmikot, jonka on kirjoittanut eläköitynyt hyönteistieteen ja ympäristökologian professori **Dewey M. Caron**.

Nurmet nielevät kasteluvettä

Caronin kirjoituksesta käy ilmi, kuinka suuri asia nurmikot ovat monessa mielessä niin Yhdysvalloissa kuin varmasti monissa muissakin tiheästi asutuissa maissa. Nurmikot peittävät kokonaisuutena ison alueen maapinta-alasta, Yhdysvalloissa kaksi prosenttia. Niiden kasteluun tarvitaan runsaasti vettä – enemmän kuin maisin, vehnän ja hedelmien kasteluun yhteensä. Vedestä on Yhdysvalloissa monin paikoin niukkuutta, samoin Euroopassa, missä on jouduttu rajoittamaan tuotantokasvienkin kastelua.

Leikkurit tuottavat melua ja päästöjä

Iso osa nurmikoiden ympäristövaikutuksista syntyy leikkaamisesta. Leikkurit tuottavat paitsi melua myös

ympäristökuormaa: Caronin mukaan tunnin käytöstä aiheutuu yhtä paljon päästöjä kuin 100 mailin eli 160 kilometrin ajamisesta autolla. Tämä on tietenkin suuntaa antava arvio, kun sekä autojen että leikkureiden päästöissä on isoja eroja. Leikkureista kuitenkin puuttuvat autoissa käytetyt katalysaattorit, ja lisäksi monet niistä ovat kaksitahtisia, minkä vuoksi niiden pakokaasut ovat sakeampia. Ympäristökuormaa voi kyllä pienentää siirtymällä sähköleikkureihin, mutta muutoksen merkitys riippuu siitä, miten leikkurin sähkö on tuotettu. Melusaaste on puolestaan joillakin paikkakunnilla Ruotsissa johtanut sopimuksiin, joiden mukaan tietyt asuinalueen pihojen nurmikot leikataan samana viikonpäivänä.

Puutarhojen hoitoon voi kuulua myös erilaisten torjunta-aineiden käyttö. Aineita ei ole suunnattu pölyttäjille, mutta pölyttäjät kuitenkin kärsivät niistä. Puutarhoja ja puistoja voidaan lisäksi lannoittaa runsaastikin, mistä saattaa seurata huuhtoutumia vesistöihin.

Korkeampi nurmi – enemmän kukkia

Jos esimerkiksi naapuruston paine estää nurmikon hoidosta luopumista, ruohikkoa voi muuttaa jonkin verran niin, että pölyttäjätkin voivat paremmin. Leikkaaminen harvemmin, vaikkapa joka toinen tai kolmas viikko, antaa varsinkin apiloille ja voikukille mahdollisuuden kukkia. Samaan suuntaan vaikuttaa leikkuukorkeuden nostaminen. Dewey M. Caron suosittelee leikkuukorkeudeksi kolmea tuumaa eli 7,5:tä senttiä. Korkeampi ruoho ei kuivu niin helposti kuin muutaman sentin mittaiseksi leikattu kasvusto eikä siten tarvitse yhtä paljon kasteluakaan.

Jos nurmikosta ei voi luopua ko-

Mehiläisten ja muiden pölyttäjien iloksi valkoapila, keltanot, niityhumala ja syysmaitiainen valtaavat alaa, kun nurmikon leikkuukertoja vähennetään tai leikkuukorkeutta nostetaan.

konaan, osan puutarhasta voi kuitenkin mahdollisesti antaa kasvaa vapaasti ja niittää sen kerran tai kaksi kesässä sen mukaan, mitä alalla kasvaa. Ajan kuluessa huomaa kasvillisuuden monipuolistuvan ja hyönteisten palaavan.

Omalla pihalla riittää niitto

Me niitämme pihamme yleensä syyskuussa, ja niinpä siellä kasvaa monenlaisia kasveja – osa puolimetrisiä ja metrisiä kaunokkeja, purtojuuria ja putkikasveja, kuivemmilla paikoilla vain matalia lajeja, kuten ajuruohoja. Alkukesällä pihalla kukkivat hyvin muun muassa voikukat. Naapurusto ei ole ratkaisumme moittinut, mutta ei ole myöskään muuttanut omaa pihanhoitoaan samaan suuntaan. Tontillamme on runsaasti kimalaisia, erakkomehiläisiä, heinäsiirkoja, kukkakärpäsiä ja perhosia, mutta jos useammalla ympäristön pihalla olisi samanlainen kasvusto, määrät olisivat tietenkin suuremmat.

Lassi Kauko

Lähde: Caron M. Dewey: Bees and Lawns, American Bee Journal 6/2022

Kaupunkipuista apua pölyttäjien ravintopulmiin?

PölyMix-hankkeessa tutkitaan pölyttäjiä ja niiden ravinnonlähteitä pelloilla, metsissä ja kaupungeissa. Kaupungeissa selvitetään erityisesti puiden merkitystä pölyttäjille.

Erityisiksi uhiksi pölyttäjille on tunnistettu ravinnonpuute ja kasvinsuojeluaineet. Siksi Luksessa aloitettiin tänä keväänä PölyMix-hanke, jossa tutkitaan pölyttäjien esiintymistä ja ravinnonhankintaa pelloilla, metsässä ja rakennetussa ympäristössä. Lisäksi tutkitaan mehiläisten keräämien siitepölynäytteiden avulla pölyttäjien altistumista kasvinsuojeluaineille. Kaksivuotisen hankkeen kenttätöitä toteutettiin viime kesänä, ja nyt on vuorossa näytteiden analysointi ja tulosten pohdinta.

Hankkeen maatalous- ja metsäosuuden kenttätöitä toteutettiin Jokioisilla rapsipelloilla ja niiden laitamilta sijaitsevilla metsäläikuilla. Metsässä erityinen kiinnostuksen kohde olivat metsämarjat. Tutkimusalueiksi valittiinkin alat, joilla kasvaa esimerkiksi puolukkaa ja mustikkaa, ja pölyttäjälaskennat tehtiin niiden kukintojen aikaan. Rakennetussa ympäristössä keskityttiin erityisesti kaupunkipuuihin, sillä ne tarjoavat kukintansa aikaan pölyttäjille runsaasti ravintoa pienellä alalla.

Kaupunkipuita tutkittiin Turussa neljällä alueella

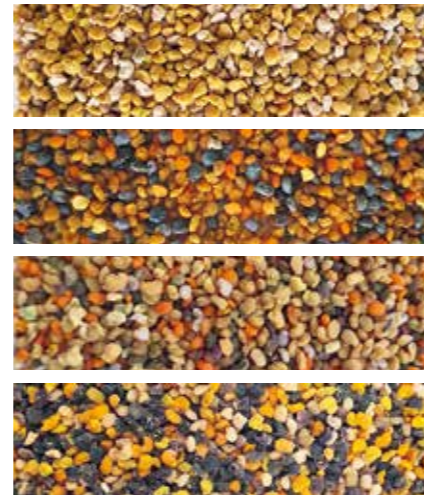
Kaupunkipuista tutkitaan, paljonko hyönteispölytteisiä puita kaupungeissa ylipäättään on ja mikä niiden merkitys ravinnontarjoajina on pölyttäjille. ”Puilta kartoitettiin eri pölyttäjiryhmien esiintymistä. Lisäksi meillä oli tutkimusapureinamme tarhamehiläisiä. Mehiläispesistä kerättyjen siitepölynäytteiden avulla pääsemme toivottavasti kiinni siihen, millä puilla mehiläiset käyvät paljon, millä vain pistäytyvät”, PölyMix-hankkeen kaupunkiosuudesta vastaava erikois-

tutkija **Eeva-Maria Tuhkanen** Lukesta kertoo. Siitepölynäytteistä selviää toki myös muita mehiläisten ravinnonlähteitä kaupungeissa.

Rakennettua ympäristöä koskeva kenttätö toteutettiin Turussa neljällä alueella: Kupittaanpuistossa, Urheilupuistossa, keskustassa ja Majakkarannassa. Kaikkiin vietiin kesän ajaksi yksi mehiläispesä, josta kerättiin siitepölynäytteitä pitkin kesää. Siitepölykeräin vietiin pesään aina työpäivän ajaksi. Saadut näytteet punnittiin, valokuvattiin ja pakastettiin syväjäähän. Syksyn aikana ne lähetetään tutkittaviksi DNA-analyysejä tekevään yritykseen.

Mehiläispesät aidattiin, jotta ohikulkijat tai vaikkapa koirat eivät vahingossa törmää niihin. Aitaan kiinnitettiin myös tiedote tutkimuksesta ja mehiläishoitajan eli Sakari Raiskion yhteystiedot.

Neljältä eri tutkimuspaikalta kerätyissä siitepölynäytteissä näkyi selkeää väri vaihtelua. Siitepölyille tehdään DNA-analyysi niiden alkuperäkasvien selvittämiseksi.

Kupittaanpuisto mehiläisille paras ympäristö

Kaupunkilaisten suhtautuminen mehiläispesiin oli myönteistä. Pesät saivat olla rauhassa, ja kun niitä hoidettiin tai siitepölynäytteitä haettiin,

Pölyttäjälaskennat tehtiin yhteistyössä viherrakentamiseen keskittyvän Entti Oy:n kanssa. Kuvassa Entti Oy:n Roni Heino ja Robert Mononen tekevät linjalaskentaa kirsikkapuulle työtikkailta ja maasta. Korkeammassa puissa linjalaskennat tehtiin nostokorista.

ihmiset tulivat juttelemaan ja kyselemään mehiläisistä. Majakkarannassa oli jopa oma ”pesänvartija”, entinen mehiläishoitaja, joka kävi lähes päivittäin katsomassa, että mehiläisillä oli kaikki kunnossa. ”Pesien kehityksestä ja siitepölynäytteistä huomattiin aika pian, että paikoilla on eroa. Kupittaanpuistossa mehiläisillä oli keväällä ja alkukesästä selkeästi parhaat olot. Puisto onkin laaja ja siellä aiemmin sijainneen puutarhakoulun vuoksi monilajinen. Alueella on esimerkiksi yli 1 000 puuta, jotka edustavat 28 puusukua”, Tuhkanen toteaa.

Keskusta ja Urheilupuisto olivat myös ihan hyviä alueita, sen sijaan Majakkarannassa mehiläisillä oli selkeästi työläintä hankkia ravintoa. Neljästä tutkimuspaikasta se oli myös tuulisin ja viilein.

Linjalaskennat latvuksista alaspäin

Pölyttäjälaskentoja tehtiin kesän mittaan kahdeksana päivänä eri puulajien kukinta-aikaan. Lajilleen hyönteisiä ei voitu määrittää, vaan ne jaoteltiin esimerkiksi mehiläisiin, kimalaisiin, kukkakärpäsiin, perhosiin ja ampiaisiin. Laskennat tehtiin nostokorista tai työskentelytikkailta.

”Korkeissa puissa kaksi laskijaa nostettiin nostokorilla puun latvuksiin. Kumpikin otti alueekseen 1,5 x 1,5 metrin alan ja laskeutuivat ajan, paljonko eri pölyttäjiryhmiin kuuluvia hyönteisiä näkyy. Sitten laskeuduttiin jonkin verran alaspäin ja laskettiin uusi ala. Isosta puusta hyönteiset laskeutuivat viideltä korkeudelta. Pienten puiden linjalaskennat tehtiin työskentelytikkailta kolmelta korkeudelta ja maan tasosta”, Tuhkanen kuvailee.

Tutkittavia puulajeja olivat metsävaahtera, useampi eri kirsikka, tuomi, hopeasalava, omenat, hevoskastanja sekä kolme eri pihlaja- ja lehmuslajia. Haasteita laskennoille asettivat niin muiden töiden yhteen sovittaminen, budjetti kuin sää – sateisella, viileällä tai kovin tuulisella säällä laskentaja ei tehty. ”Kunnianhimoinen suunnitelmamme oli käydä kaikki alueet läpi tutkimuspäivinä, mutta se ei ollut mahdollista. Niinpä keskityimme aina tiettyyn puulajiin jollakin alueella.”

Tuulisuus haittaa ravinnonhakua puista

Tulosten analysointi on kesken, mutta alustavien havaintojen mukaan tuuli vaikuttaa pölyttäjien esiintymiseen puilla paljon. ”Pölyttäjiä ei liiku juuri

Tutkituista lajeista pihlaja ja kuvassa näkyvä hevoskastanja vetivät runsaasti pölyttäjiä puoleensa.

korkealla, jos tuulee. Tyynellä säällä tietyillä lajeilla, kuten pihlajalla ja hevoskastanjalla, näkyi hyönteisiä aika paljonkin”, Eeva-Maria Tuhkanen arvioi.

Hän korostaa, että tutkimus oli ennen kaikkea menetelmän kehittämistä, sillä otos oli pieni eikä vastaava ole aiemmin Suomessa tehty. ”Ylipäätään pölyttäjiä on tutkittu hyvin vähän kaupunkipuilla ja urbaanisessa ympäristössä. Omassa tutkimuksessa pyrimme saamaan kuvaa siitä, pystyykö puuston suunnittelulla tarjoamaan pölyttäjille enemmän ravintoa erityisesti keväällä, kun muuta kukintaa on vähän.”

Pölymix-hankkeen puututkimus on osa jatko-opiskelijan **Miia Mänttärin** väitöskirjatyötä, jossa tarkastellaan kaupunkipuuden merkitystä monimuotoisuuden kannalta.

Virpi Aaltonen

Mehiläiskalenterin luoja

Martti Røyskö kuuluu niihin mehiläishoitajiin, jotka tutkivat intohimoisesti mehiläisten elämää ja kehittävät tarhausta helpottavia ratkaisuja. Røyskön tärkein innovaatio on ollut mehiläiskalenteri, jonka julkaisusta on nyt 50 vuotta.

Tamperelaisen omakotitalon piha kukkii kesäkuun puolivälissä valtoimenaan. **Martti ja Kirsti Røyskö** ovat lopettelemassa puutarhassa emonkasvatustöitä. Martti kutsuu huvimajaan, missä on yksi hänen mehiläistarkkailupaikoistaan: seinään upotettu lasipesä. ”Katso, siinä tanssitaan väristelytanssia”, hän näyttää. Tutkiskelemme myös munia, toukkien ruokkimista ja siitepölyn värejä. Emoa ei tällä kertaa näy etsiskelystä huolimatta.

Mehiläiset ovat Martti Røysköle pitkäaikainen ja rakas harrastus. Monet mehiläishoitajat tuntevat hänet MapeRysk-nimellä tarhaajien Facebook-ryhmässä, jossa hän julkaisee jatkuvasti mehiläishoitovinkkejä ja videoita lasipesänsä mehiläisten elämästä. Teknisellä alalla elämäntyön-

sä tehnyt Martti ei pelkää ottaa uutta tekniikkaa käyttöön ikämiehenäkään. Mutta nyt ollaan tultu puhumaan vanhasta, edelleen toimivasta tekniikasta, nimittäin Martin kehittämästä mehiläiskalenterista, josta otettiin kesän korvalla uusi painos.

Kalenterista apua aloittelijalle ja emonkasvattajalle

Røysköjen keittiön ovesa on mehiläiskalenteri jättikoossa. Sillä Martti havainnollistaa kalenterin käyttöä. ”Puhdistuslennosta menee keskimäärin 77 päivää parveilukauden käynnistymiseen”, hän toteaa. Kun kalenterin päällä olevasta kiekosta pyöräytetään puhdistuslento paikalleen – vaikkapa maaliskuun loppuun – kalenterista nähdään, että tarhaa-

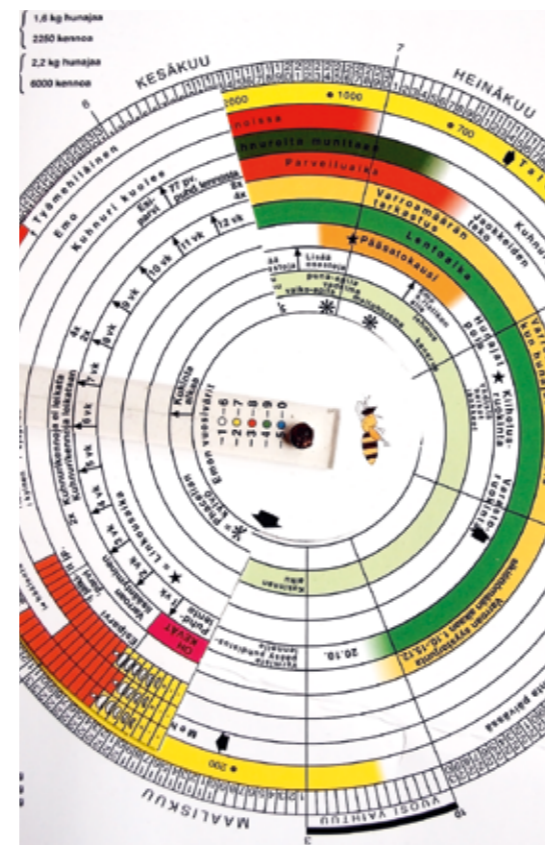
jan kannattaa tarkkailla mehiläisiään parveilun varalta ennen kesäkuun puoliväliä.

Kalenterin perusosaan on mahdutettu valtavasti tietoa mehiläisvuodesta ja hoitotoimien ajankohdista. Se onkin tuoreelle tarhaajalle hyvä apuväline hoitokauden kulun ja mesikasvien kukinnankin hahmottamiseen. Kaikki ajankohdat ovat keskiarvoja Røyskön kotikulmilla Pirkanmaalta, joten muualla Suomessa kalenteria pitää hiukan soveltaa.

Perusympyrän päällä on pyörivä kiekko, jossa on puolestaan hoitokauden aikana toistuvia tapahtumia, kuten puhdistuslento, työmehiläisen ja emon kehitys sekä emon häälenon ja muninnan ajankohdat. Kiekkoa pyöräyttämällä ne voi ajoittaa vastaamaan käynnissä olevaa kautta ja tutkia kehityksen etenemistä. Moni emonkasvattaja kokeekin, että kalenterista on työssä iso apu. Jotta kalenterin salat aukeaisivat mahdollisimman helposti, sen takana on käyttöohje.

Muistilappusista muotoonsa

Mutta mistä idea ja tiedot kalenteriin on saatu? Siinä täytyykin mennä ajassa taaksepäin vuoteen 1969, jolloin

Martti kuuli erällä 50-vuotissyntymäpäivillä, että läheisellä kaivosalueella on mehiläispesä talon savupiipussa. Asia kiinnosti, sillä mehiläiset olivat lapsuudesta tuttuja. Martti Røyskön isällä oli ollut mehiläisiä 1940–1950-luvulla. Sodan jälkeen mehiläishoitajat saivat sokerikortteja mehiläisten talviruokintaa varten, ja mahdollisuus saada sokeria houkutteli mehiläistenpitoon. No, Martti meni katsomaan piippupesää, ja niinhän siinä kävi, että hänestä tuli mehiläishoitaja. Tavalla tai toisella mehiläishoittoon on osallistunut koko Røysköjen perhe – lapset kesätöinä ja Kirsti erityisesti emonkasvatukseen.

Martti ja Kirsti perehtyivät mehiläishoittoon aikanaan läheteoksista ja tekemällä lappusille muistiinpanoja hoitokaudesta. Jossain vaiheessa lappusia oli niin kunnioitettava pino, että tuli tarve saada tieto järkevempään muotoon. Samoihin aikoihin Martin työpaikalle tuli ensimmäinen tietokone. Sillä sai piirrettyä kalenterin pohjan, ympyrän ja sektorit, joihin hoitotiedot kirjattiin lapuilta käsin. Pirkanmaan kasveista ilmestyneestä kirjasta mukaan poimittiin tärkeiden mehiläiskasvien kukinta-aikoja.

Muille mehiläishoitajille Martti esitteli työnsä tuloksen mehiläispäivillä Otaniemessä vuonna 1972. MeKelin silloinen toiminnanjohtaja **Kaarina Långfors** totesi, että kalenterista pitäisi saada painettu versio, ja seuraavana vuonna Martti ottikin siitä painoksen. Kalenteria myytiin esimerkiksi Pirka-Hämeen Mehiläishoitajien järjestämien mehiläishoitokurssien yhteydessä. Røyskö postittivat sitä myös kotoaan omakustannehintaan.

Talkoilla väritetty versio tai kokoa itse -rakennussarja

Aluksi kalenterin saattoi ostaa joko valmiina tai edullisempaan rakennussarjana. Kalenterit koottiin Røysköjen kotona talkoilla ja väritettiin käsin lasten värikynillä – ja avustuksella. Kalenterista oli myös taskuversio, jota voi kuljettaa pesillä mukana. Apimondia-matkoilla kalenteria annettiin lahjaksi ulkomailla asuville tarhaajastyöväille, ja se herättikin runsaasti kiinnostusta. Suomessa vierailleita belgialaisia kalenteri kiinnosti

jopa niin paljon, että he tekivät siitä tekijän luvalla oman versionsa.

Martti Røyskö toteaa, että mehiläishoito on muuttunut 50 vuodessa yllättävän vähän. Yksi tärkeä uudistus jälkeen tehty: varroantorjunnan suunnittelu ja aikataulu on lisätty mukaan. Torjuntaohjeet tehtiin SML:n silloisen mehiläishoidon neuvojan **Ari Seppälän** ohjeen mukaan.

Kalenteri nyt Pirka-Hämeen hoitajien hoivissa

Vuonna 2003 Martti Røyskö lahjoitti mehiläiskalenterinsa oikeudet Pirka-Hämeen Mehiläishoitajille. Røyskö kertovat olevansa onnellisia siitä, että kalenteri jatkaa elämäänsä yhdistyksen kautta taas uusien mehiläishoitajien käsissä. Antamalla työn eteenpäin he kokevat myös itse kuitaavansa vanhaa velkaa käyttämilleen lähteille, kuten **Erik Martimon** ja muiden suomalaisten uranuurtajien mehiläisteoksille ja Otavalankadulla kokoontuneelle pirkkahämäläisten tarhaajien Kennokellarin väelle. Pirka-Hämeen Mehiläishoitajien painattama kalenteri saa ostaa mehiläistarvikeliikkeistä.

Virpi Aaltonen,
teksti ja kuvat

Itsetehty parviputki. Lapsena Martti sai kerran parvea noutaessaan parven vahingossa syliinsä. Pistoja tuli kasvoihin niin monta, että silmät turposivat umpeen. Sen jälkeen kasvot ovat aina turvonneet pistoista reilusti, joten Martti käyttää mehiläisiä hoitaessaan harsohattua.

Kirsti Røyskö pesi Jenterin munitahäkistä ylimääräiset toukat ennen seuraavaa emotoukkaerää. Røyskö aloittivat emonkasvatuksen miltei heti mehiläisharrastuksen aluksi. He myös myivät emoja, ja Kirsti Røyskö muistelee, että postineiti oli kauhuissaan surisevista paketeista. Pariskunta on Suomessa ollut emomaidon keräämisen pioneereja. Alkusyöksen siihen he saivat vuonna 1974 Bulgariaan suuntautuneella mehiläishoitajien retkellä, jossa vierailtiin emomaitoa keränneissä kolhoosissa.

PARVIKIRVARI

– syksyn viimeisiä pölyttäjiä

Kukkakärpäset ovat monimuotoinen ja elintavoiltaan vielä osin hämähä pölyttäjäryhmä. Kukkakärpästen kauniiseen ja hyödylliseen lajistoon kannattaa kuitenkin tutustua. Joitain lajeja, kuten parvikirvarin, voi tavata vielä näin syksylläkin.

Kukkakärpäset (Syrphidae) ovat tärkeä ja monimuotoinen pölyttäjäryhmä, joka kuitenkin tunnetaan yleisesti melko heikosti. Suomessa kukkakärpäsiä on tavattu noin 350 lajia, jotka ovat hyvinkin eri näköisiä. Kaikille yhteistä ovat suuret silmät ja kärpäksille ominaiset kaksi siipeä. Kukkakärpäksille tyypillistä on myös usein pistäisiä matkiva väritys ja lentotapa, johon kuuluu helikopterimaista paikallaan lentoa sekä hyvin nopeita siksak-liikkeitä. Suuria silmiä tarvitaan mahdollistamaan taiturimainen lento.

Aikuiset syövät mettä ja siitepölyä

Aikuiset kukkakärpäset käyttävät ravinnokseen mettä ja siitepölyä – lajista riippuu, missä suhteessa. Kaikki lajit tarvitsevat siitepölyn valkuais- ja rasva-aineita, ja monet pienet ja keskisuuret lajit syövät lähes pelkästään siitepölyä. Siitepöly on tärkeämpää naaraille kuin koiraille, sillä naarat tarvitsevat sitä munien kehittämiseen. Mesi puolestaan on tärkeää suurikokoisille lajeille, jotka saavat sen sokereista lentovoimaa.

Aikuiset kukkakärpäset suosivat ravinnonlähteenään erityisesti ruusukasveja, kuten tuomea, omenaa ja angervoja, asterikasveja, kuten pietarvrttiä, kultapiiskua ja päivänkakkaroita, sekä sarjakukkaisia, kuten koiran-, vuohen- tai karhunputkea. Valkoiset ja keltaiset kukat ovat erityisesti niiden suosiossa. Kukkakärpäksissä on kuitenkin myös tuulipölyt-

teisillä kasveilla ja mesikasteella ruokaleveitä lajeja.

Toukilla monipuolinen ruokavalio

Kukkakärpästen toukilla sen sijaan on lajin mukaan hyvin erilaisia elintapoja ja ravinnonlähteitä. Noin kolmannes lajeista syö toukkana kirvoja ja kemppejä, muiden lajien toukkien ruokavalioon kuuluu esimerkiksi kasvinosia, sieniiä, muiden hyönteisten munia ja toukkia, mahlaa, mätänevää kasviainesta tai lantaa. Tuhohyönteisiä syövät lajit ovat maatalouden kannalta erityisen merkityksellisiä. Eräs meilläkin esiintyvä laji voi syödä toukka-aikanaan yli tuhat kirvaa.

Parvikirvarin voi joskus tavata marraskuussakin

Kukkakärpästen lajirunsaus on suurinta kesäkuussa. Eniten huomiota kukkakärpäset kuitenkin herättävät usein loppukesästä ja syksyllä. Useat kukkakärpäslajit nimittäin lentävät vielä syys-lokakuussa, kun muut pölyttäjähyönteiset ovat vähissä tai kadonneet. Joitain kukkakärpäslajeja esiintyy loppukesästä massoittain, kun niiden kannat saavat täydennystä etelästä vaeltavista parvista, joissa voi olla jopa miljoonia yksilöitä. Tällainen on parvikirvari (*Episyrphus balteatus*), jonka voi tavata joskus vielä marraskuussakin. Parvikirvarilla on useita sukupolvia kesän aikana, ja sen esiintymisaika onkin pitkä: ensimmäisiä yksilöitä tavataan jo pajuilta.

Parvikirvari on noin sentin mittainen kukkakärpänen, jonka voi tavata hyvin erilaisista ympäristöistä. Parvikirvarin hyvä tuntomerkki ovat takaruumiin kaksi oranssinkeltaista leveää raitaa, joiden keskellä on tumma, hieman viiksiä muistuttava raita.

*Kukkakärpäset ovat erittäin taitavia lentäjiä, ja siksi esimerkiksi linnut eivät saa napattua niitä helposti ravinnokseen. Suuret silmät auttavat hahmottamaan ympäristöä nopeissa liikkeissä. Kuvassa kalvavisokirvari (*Scaeva pyrastris*).*

Parvikirvarin toukat syövät kirvoja, joten se kuuluu ihmisen kannalta erityisen hyödyllisiin kukkakärpäsiin. Laji esiintyy koko Euroopassa ja on maailmalla laajalle levinnyt, ei siis ihme, että se on myös yksi kaikkein tutkituimmista kukkakärpäksistä.

Virpi Aaltonen

Lähde: Antti Haarto ja Sakari Kerpola: Suomen kukkakärpäset ja lähi-alueiden lajeja. Otava 2007.

Hunajahulinat saivat väen liikkeelle Akaassa

Suomen hunajapääkaupungissa Akaassa nautittiin elokuun viimeisellä viikolla aurinkoisesta ja lämpimästä säästä sekä runsaasta tapahtumatarjonnasta. Akaan kaupungin jo yhdeksättä kertaa järjestämien Hunajahulinoiden tapahtumiin kuului tänä vuonna muun muassa Hunajatori, Läheltä lähtee! -lähiruokatapahtuma, Luttusen venetsialaiset, Pölypuhetta-koululaiskonsertit ja Akaa-bussikerros. Tapahtumiin osallistui noin 4 000 henkilöä. Viikon päätähtenä loisti paikallinen hunaja, jota oli runsaasti saatavilla Hunajatorilla ja Läheltä lähtee! -tilapäivässä. Hunajatorilla jaettiin myös perinteiset Vuoden Kuhnurin ja Vuoden Kuningattaren tunnustukset. Vuoden Kuhnuriksi valittiin **Kari Uolamo**, joka on kantavia voimia urheiluseura Toijalan Vauhdissa. Vuoden Kuningattarena palkittiin Akaan Ukraina-vapaaehtoiset, joiden verkosto on tarjonnut pyyteettömästi ja ripeästi apuaan Ukrainasta saapuneille.

Sini Kantola

Akaan kaupunkimehiläistarhauksen ideoijan ja kehittäjän Risto Niilimäen mehiläistarhaan pääsi tutustumaan Läheltä lähtee! -tapahtumassa.

Helmilija (kuvassa) ja sinililja ovat hyviä mesikasveja. Niiden sipuleita kannattaa istuttaa syksyllä mehiläisten ja muiden pölyttäjiä keväiseksi iloksi.

MITÄ TEET, KUN KARHU ON KÄYNYT TARHALLA

1. Dokumentoi tapahtuma ja ilmoita sekä tapahtumakunnan maaseutuasiamiehelle¹ että paikalliselle petoyhdyshenkilölle². Maaseutuasiamiehen pitää nähdä vahinko, jotta voit saada korvausta. Jos virkamiehiä ei saa tarhoille kohtuullisessa ajassa, pyydä kaksi jäävitöntä todistajaa paikalle ja ota runsaasti valokuvia vahingosta ennen kuin kasaat pesät pois.

Säästä aina kaikki selvät merkit karhuista: kynnenjäljet kakuissa ja osastoissa ja tassunjäljet maassa. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että ulkopuoliset voivat varmistaa nimenomaan karhun aiheuttaneen vahingon. Lisäksi on voitava osoittaa, montako yhteiskuntaa tai laatikkoa on tuhoutunut ja paljonko muuta kalustoa vahingoittanut.

Petoyhdyshenkilöltä saat ajantasaista tietoa alueella liikkuvista karhuista ja apua ja ohjeita sekä yhteyden alueen metsästäjiin.

- 2. Ilmoita vahingosta myös SML:ään.** hunaja.net/mehilaistarhaus/karhut/
- 3. Aitaa tarha ja mahdolliset lähitarhat sähköaidalla.** Kaikki tarhaajat saavat aitatarpeet riippumatta tarhauksen laajuudesta. Tilaa aitatarpeet Farmcompilta (+358 9 7744 970). Hyvät ohjeet aidan tekemiseen löytyvät täältä: hunaja.net/mehilaistarhaus/karhut/aitausohjeet-mehilaistarhoille/
- 4. Hae korvausta karhuvahingosta, vaikka vahingot olisivat pieniä.**
- 5. Jos vahingot ovat toistuvia ja alueella on paljon mehiläisiä, hae vahinkoperusteista poikkeuslupaa vahinkoa aiheuttavan karhun poistamiseen.**

Karhuongelmassa voit ottaa myös yhteyttä Maritta Martikkalaan: 050 3030 890 maritta.martikkala@hunaja.net

1 Etsi yhteystiedot oman kunnan verkkosivuilta
2 riista.fi/riistahallinto/yhteystiedot/yhteystietohaku/

Lisää tietoa petovahinkojen ehkäisystä löydät internetissä olevasta oppaasta: Petovahinkojen ennaltaehkäisy alkutuotantotilallisille. (petohanke.fi/pdf/Petovahinkojen_ennaltaehkaisyopas_alkutuotantotilallisille.pdf)

Apimondia pidetään Tanskassa 2025

Apimondia-kongressi järjestetään Tanskassa syyskuussa 2025. Pohjoismaita ilahduttanut äänestyspäätös tehtiin Apimondia-kongressissa Turkin Istanbulissa elokuussa. Seuraava Apimondia järjestetään Chilessä ensi syksynä. SML kartoittaa parhaillaan mahdollisuuksia järjestää opintomatka Chilen kongressiin.

Vastaathan hintakyselyyn

Liitto kartoittaa tänäkin syksynä hunajan hintaa nettikyselyllä. Kyselyn linkki lähetetään mehiläishoitajille tarhaajatiiedotteessa, joka julkaistaan myös SML:n nettisivuilla. Toivomme, että mahdollisimman moni ehtisi vastata kyselyyn, joka on avoinna 23.10. asti. Kyselyn täyttäminen vie vain muutaman minuutin.

Uusi hanke:

Kotimaisia pölyttäjiä puutarhaviljelmille

Tänä syksynä käynnistyy SML:n koordinoima kehittämisshanke *Kotimaisia pölyttäjiä kaupallisille puutarhaviljelmille*. Hankkeen tavoitteena on lisätä kotimaisten pölyttäjien käyttöä kasvihuoneissa ja kasvutunneleissa. Tarkoituksena on luoda käytäntöjä, jotka edistävät tarhamehiläisen käyttöä kasvihuone- ja kasvutunneliviljelmien pölyttäjänä. Lisäksi selvitetään mahdollisuutta kasvattaa kimalaisia kaupallisessa mittakaavassa Suomen Luonnonvaraisista kimalaislajeista. Hanke kestää kaksi vuotta, ja sen osatoteuttajana on Luonnonvarakeskus. Hankkeen rahoitus tulee EIP-innovaatiorahoituksesta.

Hyödyllinen opas hyönteishotellien rakentajille

Helsingin kaupunki on julkaissut erinomaisen oppaan hyönteishotelleista ja niiden asukkaista. Oppaan nimi on *Lisää pölyttäjiä kaupunkiin!* Helsingin hyönteishotellit – käsikirja rakentamiseen ja kunnossapitoon. Oppaassa annetaan hyönteishotellien rakennus- ja hoito-ohjeita sekä sijoitteluvinkkejä. Lisäksi siinä esitellään erilaisia hyönteisiä, jotka hyötyvät ihmisen rakentamista pesäpaikoista, ja opastetaan esimerkiksi ympäristön kasvilajivalinnoissa.

Opas löytyy netistä helpoiten nimellä etsimällä.

Helsingin kaupungilla on nettisivuillaan myös Kaupunkikasviopas, jossa on kiinnostavaa tietoa kasvien ja pölyttäjien ystäville. Kaupungin viherrakentamisesta vastaaville tarkoitettu oppaassa esitellään erikseen puuvartistet mesi- ja siitepölykasvit ja jokaisen kohdalla kerrotaan, millaiset pölyttäjiryhmät niillä vierailevat. Opas löytyy linkistä: kaupunkikasviopas.hel.fi/kortti/mesi/

Pohdintaa villien ja tarhattujen pölyttäjien suhteesta

Viime aikoina Suomessakin on herännyt kysymys villien pölyttäjien ja tarhamehiläisten välisestä kilpailusta. SYKEN erikoistutkija **Marjaana Toivonen** pohdiskelee aiheita Suomen Luonnon nettisivuilla julkaistussa Pellolla ja pien-tareella -blogin kirjoituksessaan. Toivonen arvioi kirjoituksessaan, että tarhatut ja villit pölyttäjät voivat menestyä samoilla alueilla, mutta mehiläis- ja kimalaistarhaukseen liittyvät riskit luonnonvaraisille pölyttäjille pitää kuitenkin tunnistaa ja minimoida. Hän myös huomauttaa, että mehiläisiä on tarhattu tuhansia vuosia ja villien pölyttäjien väheneminen on siihen nähden uusi ilmiö. Mehiläistarhaus ei siis ole juurisyy villien pölyttäjien ahdinkoon. Koko jutun voi lukea osoitteesta: suomenluonto.fi/onko-tarhatuista-pölyttajista-haittaa-villeille-pölyttäjille/

Virpi Aaltonen

Kuningattaren kuolemasta kerrottiin myös mehiläisille

Monissa Euroopan maissa elää perinne, jonka mukaan mehiläisille tulee kertoa tärkeistä asioista niiden tarhaajien elämässä. Muutoin mehiläiset voivat esimerkiksi jättää pesän, kuolla tai lopettaa hunajan tuottamisen. Perinnettä kutsutaan nimellä Telling the bees. Se on parhaiten tunnettu Englannista ja muualta Brittein saarilta, mutta sitä tavataan myös muun muassa Saksasta, Ranskasta, Alankomaista ja Sveitsistä.

Vastikään menehtyneellä kuningatar Elisabetilla oli myös mehiläisiä, joille perinteen mukaisesti tuli viedä tieto hänen poismenostaan. Kuninkaallinen mehiläishoitaja **John Chapple** siis kertoi Buckingham Palacen ja Clarence Housen mehiläisille kuningattaren kuolemasta ja omistajuuden siirtymisestä kuningas Charlesille. Chapple on kuvannut tapahtumaa lehdistölle seuraavasti: Koputat jokaista pesää ja sanot "The mistress is dead, but don't you go. Your master will be a good master to you." Siis vapaasti käännettynä "Emäntänne on kuollut, mutta älkää lähtekö. Uusi isäntänne on teille hyvä isäntä."

Virpi Aaltonen

Värmen i augusti flyttade på varroabekämpningen

Värmen i augusti gjorde det att varroabekämpningen fick skjutas upp. Många har börjat bekämpa först i september vilket riskerar övervintringen då antalet varroakvalster är som störst i augusti och stör utvecklingen av vinterbina. Det här kan faktiskt leda till att samhället går under i november-december. Ofta är det de starkaste samhällena som går under på grund av att de har haft starkaste yngelutvecklingen på sommaren och följaktligen även största antalet kvalster som har förökats sig. Det är viktigt att hålla koll på antalet kvalster, vilket görs bäst genom att räkna nedfallet.

T.O.

På sommaren får endast odlingstekniska åtgärder göras

På sommaren under odlingsssäsongen får under inga omständigheter några bekämpningsmedel eller s.k. hälsoprodukter användas. Endast odlingstekniska åtgärder är tillåtna. Med det förstår man borttagande av täckt drönaryngel och yngelstopp. Det har kommit till förbundets kännedom att biodlare har under skördesäsongen bekämpat varroakvalstret. Tymol under inga omständigheter och myrsyra får inte heller användas för nära skörden. Inte heller får man använda ett medel som heter Hive Clean även om det marknadsförs som ett hälsomedel. Det innehåller det facto myr- och oxalsyra. Samma produkt är även registrerat som bekämpningsmedel mot varroakvalstret.

På förbundets hemsida finns noggranna bekämpningsanvisningar under fliken: hunaja.net/sv/biodling/bisjuktur/varroakvalster

Finlands bästa honung 2022 – tävlingen

I år anordnas Finlands bästa honung 2022 igen. Vinnaren väljs under Skördeseminarier i Hyvinge. Klasserna som man kan delta i är kristalliserad, flytande och sorthonung. Skicka in en rund glasburk (se på bilden i finska texten) med 500 g årets honung senast den 23.10.2022 till förbundets kansli på Ulrikasborgsgatan 1 A 3, 00130 HELSINGFORS. Kom ihåg att skriva på paketkortet förbundets telefonnummer 050 382 2428. Deltagaravgiften är 20,- €/honungsprov. Avgiften skall betalas in på kontot: FI69 5721 5020 0014 55. Endast medlemmar som har betalat förbundets medlemsavgift för år 2022 kan delta i tävlingen. Kvalitetsutskottet hoppas att så många föreningar som möjligt ordnar egna Bästa honung – tävlingar. Då kan föreningen delta med det vinnande bidraget (en burk 500 g) i den interna tävlingen.

Camilla Elf

Kiinnostaisiko toiminta liiton luottamustehtävissä?

Liittoon valitaan uusi johtokunta vuosikokouksessa 6. marraskuuta. Puolet johtokunnan jäsenistä vaihtuu vuosittain, ja mukaan kaivataan jälleen yhteisten asioiden hoitoon sitoutuneita tarhaajia.

Mehiläishoitajain liiton päätöksenteosta vastaa johtokunta, jonka jäsenet ja puheenjohtaja valitaan vuosikokouksessa paikallisyhdistysten asettamista ehdokkaista. Jäsenen toimikausi kestää kaksi vuotta, ja ehdolle voi asettua kuka vain, jolla on halua ja mahdollisuuksia hoitaa aktiivisesti yhteisiä asioita. Jokaiselle johtokunnan jäsenelle valitaan myös varajäsen, joka osallistuu päätöksentekoon, kun varsinainen jäsen on estynyt.

Johtokunta kokoontuu 5–8 kertaa vuodessa kokouksiin, jotka pidetään yleensä liiton toimistolla Helsingissä. Kokouspäivät sovitaan johtokunnan kesken, mutta yleensä kokoukset ovat arkipäivinä ja kestävät koko työpäivän. Joskus kokoukset voidaan pitää myös etänä tai ilta-aikaan. SML maksaa luottamushenkilöille kokouksista palkkion sekä päivärahan ja matkakulut. Luottamushenkilöiltä odotetaan lisäksi valmistautumista kokouksiin ja vastuunottoa omalla ajalla. Kokouksissa käsiteltäviin asioita tulee perehtyä perusteellisesti etukäteen.

Jokainen jäsen edustaa omaa kotiseutuaan ja tuo päätöksenteossa kuuluville alueensa tarhaajien äänen. Siksi olisi hyvä käydä oman alueensa paikallisyhdistysten tilaisuuksissa kuuntelemassa jäsenistön toiveita ja ajatuksia. Johtokunnan jäsenet ovat mukana myös liiton valiokunnissa, joista kukin keskittyy tiettyyn erityisalaan, kuten tarhaajien koulutukseen, mehiläistuotteiden laatuun tai mehiläisalan tutkimukseen.

Johtokunnan kokouksissa käymät keskustelut ovat luottamuksellisia. Vain pöytäkirjat ja niissä esitetyt päätökset ovat julkisia. Joskus päätöksistä äänestetään, ja sen jälkeen johtokunta on yhdessä voittaneen mielipiteen takana. Yhteisten asioiden hoitaminen on joskus aikaa vievää ja raskastakin, mutta sen jaksaa, kun näkee toiminnan tulokset. SML:n johtokunnan jäsenyys tarjoaa näköalapaikan mehiläisalaan – tervetuloa mukaan!

Hannu Luukinen

Hunajakilpailun näytteet toimitetaan Helsinkiin – kilpailu ratkeaa Hyvinkäällä

Suomen paras hunaja 2022 -kilpailun näytteet tulee toimittaa ennen kilpailua SML:n toimistolle Helsinkiin. Kilpailun voittajat valitaan Sadonkorjuuseminaarissa 5. marraskuuta Hyvinkäällä.

Suomen paras hunaja 2022 -kilpailun hunajanäytteet toimitetaan jälleen etukäteen SML:n toimistolle Helsinkiin. Kilpailunäytteeksi riittää yksi 500 gramman purkillinen hunajaa. Kisa-hunajien tulee olla perillä toimistolla viimeistään 23.10., jotta kilpailun esiraati ehtii rauhassa tutustua kilpailuhunajiin ja päättää, mitkä hunajat pääsevät loppukilpailuun. Itse kilpailussa yleisö päättää jälleen sarjojen voittajat ja Suomen parhaan hunajan.

Sarjat: kiteytetty, juokseva ja lajihunaja

Toimita kilpailuun yksi 500 gramman vetoinen lasipurkillinen jokaista kilpaan osallistuvaa hunajaasi. Kilpasarjat ovat perinteiset: Juokseva, Kiteytetty sekä Lajihunaja. Hunajasetuksen mukaisesti lajihunajia ovat yksikukkahunajien lisäksi tietyltä maantieteelliseltä alueelta tai tiettyyn vuodenaikaan kerätyt hunajat. Lajihunaja-sarja jaetaan yksikukkahunajiin ja aluehunajiin, mikäli näytteitä on riittävästi molempiin sarjoihin. Hunajan on oltava kesän 2022 satoa. Hunajan rakennetta ei saa parantaa lämmittämällä.

Kisamaksu

Kilpailuun osallistuminen maksaa 20 euroa/hunajanäyte. Maksun tulee olla SML:n tilillä 23.10., jotta ehdimme ennen esiraadin kokoontumista tarkistaa, että jokainen kilpailija on maksanut osallistumismaksun. Maksu maksetaan tilille: FI69 5721 5020 0014 55.

Kisamaksulla osallistut Suomen paras hunaja 2022 -kilpailuun ja saat hunajastasi myöhemmin kirjallisen arvion. Osalle kilpailuhunajista tehdään myös laboratoriotutkimus, jonka rahallinen arvo on 70–100 euroa tutkimuksen laajuuden mukaan. Kilpailuun voivat osallistua kaikki vuoden

2022 jäsenmaksun maksaneet SML:n jäsenet. Maksu tarkastetaan jäsenrekisteristä ennen raadin arviota.

Kilpailupurkki kaikilla sama

Kilpailuun osallistuva hunaja tulee pakata läpinäkyvään, pyöreäkylliseen ja tilavuudeltaan 500 grammaa hunajaa vetävään lasipurkkiin (ks. oheinen kuva). Kaikkien purkkien tulee olla samanlaisia, sillä kilpailun henkeen kuuluu, että hunajat eivät ole yhdistettävissä tuottajiin erilaisten purkkien avulla. Hunajat kilpailevat järjestäjien antamilla numeroilla, joiden sisältämä tuottajietieto pysyy salassa voittajien julkistamiseen asti.

Kilpailuhunajien arvostelu

Aistinvaraiseen arviointiin perehtynyt raati valitsee loppukilpailuun jokaisesta sarjasta 5–10 parhaaksi katsomaansa hunajaa. Kunkin sarjan voittajan ja Suomen parhaan hunajan valitsee seminaariyleisö, joka arvioi loppukilpailuun päässeitä hunajia ja äänestää niistä mielestään parhaat. Kun tulokset ovat selvillä, voittajahunajien tuottajat julkistetaan seminaariyleisölle. Kilpailun tuloksista tehdään myös lehdistötiedote, jota jaetaan valtakunnallisesti sekä kohdennetusti voittajan lähiympäristön tiedotusvälineisiin.

Paikallisyhdistyskisan hunajat Hyvinkäälle

SML:n laatutoimikunta toivoo, että mahdollisimman moni paikallisyhdistys järjestää oman Paras hunaja -kilpailunsa ja toimittaa yhden purkin (500 g lasipakkaus) voittajahunajaa Sadonkorjuuseminaariin. Kunkin paikallisyhdistyksen parhaan hunajan tulee olla peräisin sen omalta alueelta, jotta kisaan saataisiin suomalaisen hunajien koko alueellinen kirjo.

Lasipurkin on oltava läpinäkyvä, pyöreäkyllinen ja tilavuudeltaan 500 g hunajaa vetävä. Korkeus 10 cm. Purkkeja myydään mehiläistarvikeliikkeissä.

Paikallisyhdistysten voittajahunajat muodostavat oman sarjansa, jonka voittaja palkitaan parhaana paikallisyhdistyshunajana. Kisa on yhdistyksille maksuton.

Kilpailuhunajien toimitusohjeet

- Toimita kilpailuhunajasi SML:n toimistolle siten, että se on perillä viimeistään 23.10. Huomaa mahdolliset viiveet postin kulussa. Toimistolla otetaan hunajia vastaan lokakuun alusta alkaen.
- Lähetä kilpailunäytteesi osoitteeseen: Suomen Mehiläishoitajain Liitto, Ullanlinnankatu 1 A 3, 00130 Helsinki.
- Laita lähetykseen SML:n sähköpostiosoite (sml@hunaja.net) ja viestintäasiantuntijan puhelinnumero: 050 382 2428, jotta saamme tiedon lähetyksestä ajoissa eikä se palaudu takaisin lähettäjälle.
- Voit lähettää hunajan joko Postin tai Matkahuollon kautta. Osoita lähetyksen liiton toimistoa lähinnä oleviin toimipisteisiin. Ne ovat Postilla Kasarmikadun toimipiste ja Matkahuollolla K-Market Erottaja.
- Pakkaathan lähetyksen huolellisesti siten, että se kestää kovaakin käsittelyä ja mahdollisen putoamisen.
- Voit myös tuoda hunajanäytteesi – tai useammankin tarhaajan hunajanäytteet – SML:n toimistolle. Soita kuitenkin toimistolle hyvissä ajoin etukäteen, jotta olemme varmasti paikalla.

SUOJAA PESÄSI TIKOILTA
Hengittävä tikkasuoja pesän päälle,
mitat: P 70 cm x L 60 cm x K 52 cm
7,90 €/kpl

VARROAPUNKIN TORJUNTAAN

Oksaalihapon kuumenninkauha	165,00 €
Annostelupistooli ja pullo 250 ml	45,00 €
Huuhteluruisku	5,00 €
Huuhteluruiskun neula	0,20 €
Oksaalihapposokeriliuos 0,5 l	5,00 €
Oksaalihappojauhe 75 g / 150 g / 250 g / 1 kg	2,50 € / 3,60 € / 5,50 € / 12,00 €

HUNAJAYHTYMÄ OY

Kojonperäntie 13, 32250 Kojonkulma (Loimaa)
s-posti: hunaja@hunaja.fi, puh. 0207 769 680

Avoimna arkisin klo 8.00–16.00

KAUPPAPAikka

Ostoksia aukioloajoista riippumatta – silloin, kun sinulle sopii.

www.hunaja.fi/kauppapaikka

Myymäälä avoinna arkisin klo 8.00-16.00.

TILAA HUNAJAYHTYMÄN UUTISKIRJE!

Uutiskirje sisältää kuulumisia myymälästä, ajankohtaisia tarjouksia sekä uusien tuotteiden esittelyitä. Voit tilata uutiskirjeen osoitteesta <https://hunaja.fi/tarvikekaupan-uutiskirje/>

VAHANSULATUSLAITE

Laadukas Nirostan vahansulatuslaite (kaksi mallia), johon mahtuu kerrallaan 12 Langstroth-kehää. Hinta sisältää höyrykehittimen (1800-1950 W, 220-240 V). 12 Langstroth-kehän sulamisaika on 15-30min.

Nirosta 2: 520,00 €

Nirosta: 450,00 €

Noudatamme hunajan pakkaamisessa ISO 22000 -standardia.

Tervetuloa Mesimestarin myymälään tai verkkokauppaamme www.mesi.fi

Myymälämme aukioloajat: Ma-Pe 8-16

Myy hunajasi meille!

Ostamme nyt myös luomuhunajaa.
Meille voi tuoda pienempiäkin eriä.

Lue lisää nettisivuiltamme www.mesi.fi

Meiltä tuotteet myöhäiseen punkintorjuntaan

Oksaalihappo
75 g 3,00 €
1 kg 13,00 €

**Oksaalihapon
kuumennuskauha**
125,00 €

Ominaispainomittari hunajan kosteuden mittaamiseen

Varmatoiminen ja edullinen vaihtoehto hunajan kosteuspitoisuuden määrittämiseen. Kätevä esimerkiksi varmistamaan refraktometrin lukema.

Laaja valikoima tarvikkeita kynttilöiden valmistamiseen

Mesimestarilta löydät muotit ja tarvikkeet kynttilöiden ja saippuoiden valmistamiseen. Valikoima on suuri!

Luomumehiläisvaha

Luomuvaha on nyt Ruokaviraston valvonnassa ja Mesimestarin vahapalvelu on luomusertifioitua!

Olemme saaneet alallamme ensimmäisenä käyttöömme vaativan kansainvälisen elintarviketurvallisuusstandardin!

Mesimestari, Viraantie 254, 37370 VESILAHTI
Myymälä 040 663 6630, Katariina Nuutero 0400 257 007, Juha Nuutero 0400 523 188
mesi@mesi.fi, www.mesi.fi

TILAA Pohjoismaisia Mehiläisalan Lehtiä

Suomen Mehiläishoitajain Liiton kautta voi jälleen tilata edullisesti muiden pohjoismaisten mehiläishoitajajärjestöjen jäsenlehtiä.

Vuoden 2023 tilaushinnat ovat:

Bitidningen, Ruotsi 48 €
Birøkteren, Norja 56 €
Tidsskrift for Biavl, Tanska 50 €

Tilaus tehdään maksamalla halutun lehden tilausmaksu **SML:n tilille FI69 5721 5020 0014 55**. Viestisarakeeseen tulee kirjoittaa selvästi tilaajan nimi ja osoite.

Tilaukset tulee ehdottomasti tehdä **20.11.2022** mennessä.

VÄLIMÄENMEHILÄISTARVIKE.FI

Kiljavantie 6,
Työteho-seuran piha-alueella rakennus 6,
05200 Rajamäki
info@valimaenmehilaistarvike.fi 050 524 8766

Ostamme mehiläisvaha 10,00 -
11,00 €/kg sis.alv. 31.10.2022 asti.

Kiinnostaisiko sinua jatkaa perinteikkään vahavalimon toimintaa? Meillä on alan johtava verkkokauppa ja valmistamme mehiläisvahalevyjä jo 114 vuoden kokemuksella. Nykyiset omistajat suunnittelevat eläkepäiviä ja jatkajaa ei omasta perhepiiristä löydy. Mikäli olet aidosti innostunut aiheesta ja yrittäjähenkkinen, ota ihmeessä yhteyttä 17.10.2022 alkaen.

KYNTTILÖIDEN VALMISTUKSEEN MEHILÄISVAHALEVYJÄ
18 ERI VÄRIÄ 12 KPL / KG, LEVYN KOKO 220X380
Katso värivalikoima verkkokaupastamme.

Mehiläisvahalevyt, kynttilä	26,00 €/kg
-vähintään 5 kg / väri	25,00 €/kg
Sydänlanka 130 g	15,00 €/kpl
Parafiini (20 kg säkki 139,00 €)	8,30 €/kg
Steariini (25 kg säkki 160,00 €)	8,00 €/kg
Saippuamassa kirkas ja valk. (12 kg 100,00 €)	10,00 €/kg
Hinnat voimassa toistaiseksi.	

Lahtisen Vahavalimo Ky
Puujaanlenkki 420
12100 OITTI 040-484 8080
Avoinna ti-pe 8.00 - 15.00

www.lahtisenvahavalimo.fi
myynti@lahtisenvahavalimo.fi

